

IV CONCLUSIONS

11 CONCLUSIONS DE LA RECERCA

Arribem aquí al punt final de la tesi doctoral, amb l'exposició de les conclusions a què s'ha arribat després d'una investigació profunda i sistematitzada sobre les figures professionals a les emissores de ràdio locals i comarcals de Catalunya. Les conclusions mostren el que s'ha conegut amb el procés de recerca i esdevenen un graó més en l'avenç de la investigació i en fer que la roda de la ciència continuï girant en aquest àmbit d'interès.

La recerca bibliogràfica que s'ha presentat en el marc teòric de la tesi ha servit per posar les bases acadèmiques sobre l'objecte d'estudi, la realitat professional a les emissores de ràdio locals i comarcals de Catalunya, a partir de les figures dels treballadors i col·laboradors. Així, s'ha recollit el coneixement existent sobre la comunicació de proximitat, la ràdio local, i la situació laboral als mitjans, centrant-ho tot en la situació de Catalunya.

Com s'ha pogut veure, sobretot en l'àmbit de les relacions laborals als mitjans de comunicació, hi ha molta literatura acadèmica dedicada a la professió periodística, des de diverses vessants, i amb aspectes relacionats amb l'especialització (López Vila, 1989; Fontcuberta, 1993; Deuze, 2005), la convergència mediàtica (Masip i Micó, 2010a; Saiz Olmo, 2005) o l'entorn multimèdia (Bardoel i Deuze, 2001; Pavlik, Morgan i Henderson, 2001). Però s'han trobat mancances a l'hora d'abordar l'estudi de la col·laboració i el voluntariat als mitjans de comunicació. El col·laborador és una figura poc tractada des del punt de vista acadèmic, i així s'explica la diferència d'espai que s'hi ha destinat comparada amb la figura del professional del mitjà de comunicació. De la mateixa manera, cal constatar que hi ha una manca de referents a l'hora d'abordar la situació legal de la professió periodística a Catalunya, i per explicar-la, en relació amb els col·laboradors, ha estat necessari recórrer a la jurisprudència i veure com ha estat definida la col·laboració periodística i la relació amb els mitjans a partir de sentències judicials.

Després de l'aproximació bibliogràfica s'ha passat a l'explicació i buidatge del treball de camp, centrat en els resultats de les enquestes enviades al conjunt

d'emissores de ràdio locals i comarcals de Catalunya i les entrevistes en profunditat que s'han fet a una mostra concreta d'aquestes ràdios d'arreu del territori.⁴⁸⁴

En les següents pàgines es presentaran les conclusions de la investigació en diferents apartats, com l'exposició dels primers resultats de la recerca, la validació o refutació dels objectius i les hipòtesis plantejades a l'inici, la presentació de noves propostes i conceptes sorgits de la recerca i, finalment, les línies complementàries d'investigació que es poden seguir en un futur. La recerca realitzada a la tesi és una primera aproximació acadèmica a la situació laboral de les ràdios locals i comarcals catalanes que pot continuar en altres vessants en futures aproximacions.

11.1 Primers resultats de la investigació

La realitat observada en aquesta tesi se centra en un aspecte del sistema mediàtic català poc explorat fins al moment, la figura dels col·laboradors i voluntaris dels mitjans de comunicació, en contraposició amb els professionals, i en un mitjà de comunicació concret com són les ràdios locals i comarcals. Si bé existeixen altres estudis dedicats a la polivalència professional als mitjans de proximitat de Catalunya, o a la seva situació laboral (Micó i Masip, 2010a; Scolari, Navarro Güere, Pardo Kuklinski i Micó, 2008), no hi ha recerques precedents que contraposen la condició laboral dels treballadors amb la dels col·laboradors.

A partir de la investigació s'han pogut definir les característiques de les professions lligades a les ràdios de proximitat catalanes, tals com el nombre i la formació de les persones que hi estan implicades, i el seu repartiment a les estructures de les ràdios. Però no s'han estudiat els professionals com una realitat aïllada, sinó que s'ha comparat la seva situació laboral amb la dels col·laboradors, una figura poc tractada fins al moment a la recerca sobre la comunicació. Així, s'ha analitzat la condició laboral dels col·laboradors amb els mateixos paràmetres que els professionals, i s'ha pogut conèixer la presència de col·laboradors a les emissores, la seva formació, nombre, i participació en els diferents departaments de les estructures de les ràdios locals i comarcals.

⁴⁸⁴ L'explicació dels qüestionaris de les enquestes i entrevistes en profunditat s'ha fet als apartats 3.1.2 i 3.2.2 de la tesi, respectivament, al capítol dedicat a la metodologia. A més, el qüestionari de les enquestes es pot consultar a l'annex 3, i els de les entrevistes, als Annexos 4, 5 i 6.

A la recerca s'han estudiat amb les mateixes condicions de partida els treballadors i els col·laboradors, confrontant-los davant d'un mirall per descriure'n les semblances i diferències, i poder establir així quin paper juga cada una d'aquestes figures en el funcionament de les ràdios de proximitat. Segons s'ha comprovat, les feines a les emissores les poden fer tant professionals com col·laboradors. Des de la direcció fins a l'última tasca necessària per al seu funcionament.

Així, com a primera aportació destacada, es pot dir que a les ràdios locals catalanes no hi ha cap figura imprescindible, en el sentit que cap de les feines ha de ser coberta necessàriament per un treballador o un col·laborador amb unes característiques definides de contracte i de formació. Si bé és veritat que algunes de les tasques, com les relacionades amb la direcció, són realitzades en una major mesura per persones amb un perfil més concret de formació i de responsabilitat laboral, la realitat no és estàtica i no s'exigeixen unes condicions que comportin que determinades funcions hagin de ser realitzades obligatòriament per persones amb una formació i remuneració concretes. Segons s'ha comprovat, totes les feines necessàries per tirar endavant les emissores de ràdio locals i comarcals d'arreu de Catalunya són realitzades tant per professionals com per col·laboradors, amb qualsevol possibilitat de formació acadèmica i de remuneració.

També cal tenir en compte que la intervenció de treballadors i col·laboradors a les ràdios no és simètrica, un condicionant que afecta de forma transversal les conclusions que es presenten. Així, una segona fita destacada de la recerca és que les dues figures no participen de les emissores en igualtat numèrica, perquè hi ha voluntaris a totes les ràdios, però no a totes hi ha professionals. Això significa que, des del punt de vista de la participació, hi ha una figura que té més pes que l'altra. S'ha pogut demostrar que les ràdios locals poden funcionar sense treballadors amb contracte i oferir una programació a l'audiència, perquè hi ha casos d'emissores en què només hi participen col·laboradors. En canvi, no s'ha conegut cap ràdio en què hi prenguin part exclusivament professionals, sense voluntaris. Més enllà del pes que pugui tenir cada una de les figures a l'hora de prendre decisions o oferir programació a l'audiència, s'ha de tenir present des d'un inici que n'hi ha una que és present a totes les ràdios i una altra que no ho fa.

Abans d'entrar a fons en les conclusions de la recerca, es vol definir el sector de les ràdios locals i comarcals catalanes a partir de les dades que s'han obtingut amb la

investigació quantitativa. D'aquesta manera, se situa l'objecte d'estudi en el seu marc d'actuació concret, amb una definició validada pel nombre d'emissores que han respost a les enquestes realitzades.⁴⁸⁵

El sector de la ràdio local a Catalunya és eminentment públic, amb un 93% de les emissores municipals i només un 7% de privades, i la majoria de ràdios funcionen des de la implantació dels ajuntaments democràtics al país, el 1979, i van néixer a la dècada de 1980. Encara que hi ha casos d'emissores nascudes abans de la democràcia, són minoria, i a partir de la dècada de 1990 del segle XX el nombre de noves ràdios va anar en descens. Això explica el lligam entre el mitjà i la societat civil, perquè moltes de les ràdios van néixer a iniciativa dels veïns dels municipis en un moment de democràcia incipient al país, i els ajuntament les van acabar legalitzant com a mitjans propis (Corominas i Llinés, 1992; Franquet, 2001; Moragas i Corominas, 1992).

Aquest és també un sector marcat per la municipalitat, com explica el fet que tres quartes parts de les emissores tinguin una cobertura que no va més enllà de la població on estan ubicades, i la resta emetin per al conjunt d'una comarca o un territori que aplega diferents municipis. La cobertura física a què s'arriba a través de la freqüència modulada (FM), però, es pot trencar amb l'emissió per internet. Amb aquesta possibilitat, les ràdios poden escoltar-se arreu del món, independentment dels límits de la seva emissió a través de les ones hertzianes. I el sector de les ràdios locals catalanes demostra interès per l'aplicació de les noves tecnologies, perquè un 87% de les emissores emeten els seus continguts tant per la FM com per internet.

Pel que fa la programació, en la majoria dels casos –un 63%– les ràdios locals catalanes ofereixen un mixte entre la ràdio generalista i la radiofórmula musical. Així, la majoria d'hores del dia s'opta per emetre llistes musicals, presentades o no per locutors, que es combinen amb programes de producció i de continguts propis, entre els que hi ha els informatius. S'ha de tenir en compte, també, que un 79% de les emissores de proximitat catalanes tenen els seus serveis informatius.

⁴⁸⁵ Vegeu l'apartat 3.1.1.

11.2 Revisió crítica dels objectius i les hipòtesis

Després d'emmarcar la investigació en el sector mediàtic que s'estudia i de presentar les primeres aportacions que s'han conegut, és el moment de revisar els objectius i les hipòtesis que es van formular a l'inici de la recerca.

En concret són quatre objectius i hipòtesis a partir dels quals es va realitzar el treball de camp i sobre els que ha gravitat tota la investigació portada a terme.

11.2.1 Primer objectiu i primera hipòtesi

Era el primer objectiu d'aquesta recerca:

- Definir les figures del treballador i del col·laborador de les emissores locals i comarcals catalanes pel que fa a la seva relació contractual i temporal amb l'empresa i a la seva remuneració.

A partir d'aquest objectiu, es proposava una primera hipòtesi de la investigació:

- Tant els treballadors com els col·laboradors participen a les emissores de forma regular i durant períodes continuats de temps, però els col·laboradors, que generalment no cobren per la seva feina, ni tan sols han signat un contracte amb l'empresa.

El treball de camp que s'ha realitzat ha posat de manifest que la mateixa definició del concepte de treballador, o professional, ja evoca una figura que té una vinculació de tipus laboral amb l'empresa, és a dir, a partir d'un contracte signat en què es delimiten les funcions que ha de portar a terme, la durada de la relació laboral i la remuneració econòmica que es rebrà per la feina feta. Per contra, la definició de la col·laboració i el voluntariat es relaciona amb la contribució de la persona en el mitjà sense rebre una remuneració a canvi i per iniciativa pròpia sense que hi hagi la signatura d'un contracte laboral. Com s'ha vist en la investigació, però, aquest voluntariat no és total entre els col·laboradors de les ràdios locals catalanes.

Per a la nostra investigació, la figura dels treballadors s'ha dividit entre les persones que fan les funcions de direcció i la resta de professionals, perquè s'ha considerat que la distinció ajudava a remarcar dues opcions laborals que participen de les ràdios sota un mateix concepte però amb diferents tasques i responsabilitats. Si bé els directors tenen, com tots els professionals, un lligam amb les emissores a partir d'un contracte laboral, tenen un càrrec de responsabilitat que s'ha volgut destacar i posar de manifest. A més, distingir als directius de la resta de treballadors ha permès conèixer les feines que fan uns i altres, si fan les mateixes funcions, si els directors es dediquen exclusivament a la gestió o si la comparteixen amb les feines que fan els altres professionals.

A partir d'aquesta consideració, i prenent com a base la primera hipòtesi, s'ha vist que tots els treballadors de les ràdios locals i comarcals de Catalunya estan vinculats a les seves emissores a partir d'un contracte laboral signat amb l'empresa. Ha estat amb les entrevistes en profunditat que s'ha tingut constància d'aquesta realitat. Totes les persones entrevistades en qualitat de directors i professionals dels mitjans –excepte els d'aquelles ràdios en què només hi participen col·laboradors voluntaris– han assegurat que estan contractats per les emissores i cobren un sou per la seva feina. Els contractes poden ser amb una empresa o fundació en el cas de les ràdios privades, o directament amb els ajuntament en les emissores públiques.

En aquest segon cas, les persones també poden estar contractades per un organisme autònom municipal, un òrgan de govern que depèn directament de l'ajuntament però que té autonomia pressupostària per fer front a les necessitats de les emissores, tècniques i de personal. En aquests organismes hi participen regidors dels equips de govern i les oposicions dels consistoris al costat dels treballadors de les ràdios i és on es prenen les decisions sobre els mitjans. Aquest és el cas, per exemple, dels treballadors de Ràdio Manlleu i de Ràdio Silenci, de La Garriga, unes emissores que no depenen directament de l'ajuntament sinó d'empreses o organismes autònoms. En el cas de Ràdio Manlleu, l'emissora forma part de l'empresa Manlleu Mitjans de Comunicació SLU, i en el de Ràdio Silenci, depèn de l'Organisme Autònom de Mitjans de Comunicació de La Garriga.

Tant els directors com la resta de professionals en plantilla cobren el seu sou a través d'una nòmina mensual, que pot ser per conceptes divergents –com a professional del mitjà de comunicació, especificant-ne o no la funció, o com a

treballador municipal– i que canvien en el cas de cada emissora, perquè cada ajuntament inclou els treballadors de les ràdios en una categoria diferent. Els treballadors de Cerdanyola Ràdio i Ràdio Delta, per exemple, són considerats funcionaris municipals pels ajuntaments que els contracten, mentre que la resta de professionals entrevistats són treballadors de les emissores i no empleats públics. Parant atenció en la retribució que perceben aquestes persones, s'ha vist que el sou dels directors pot anar dels 1.500 als 3.000 euros mensuals nets, en funció, sobretot, de la grandària del municipi on està instal·lat el mitjà i l'estructura de la ràdio en què treballen. En el cas dels professionals, i com s'ha pogut veure, els sous són més equilibrats, i van dels 1.000 als 1.500 euros mensuals.

En la majoria de les persones entrevistades, tant directors com professionals, s'ha vist que la feina que fan a la ràdio és la seva ocupació principal, si no única, de manera que la seva dedicació a les emissores és diària i continuada en el temps. En els llocs en què els emissores locals formen part d'un entorn multimèdia on s'han de generar també continguts per altres mitjans com televisions, publicacions impreses o mitjans digitals, els professionals tenen una dedicació que els fa tenir en compte les ràdios com un dels elements principals de la seva feina, i destinen part del seu horari laboral diari a generar continguts per a l'emissora radiofònica.

En relació amb el vincle professional que s'estableix entre treballadors i emissores, s'ha constatat, a partir de les entrevistes, que moltes d'aquestes persones fa anys que treballen a la mateixa ràdio, en una relació contractual fixa marcada per l'estabilitat laboral. La majoria de directors i professionals de més edat, igual que passa amb els més joves, són persones que van iniciar la seva trajectòria en una emissora de ràdio local –en molts casos la mateixa en què estan actualment– i hi continuen vinculats.

Això, sumat al fet que la majoria de treballadors han manifestat que no tenen intenció de canviar de lloc de treball pel fet de ser en una ràdio local i comarcal, i que si ho fessin seria per altres motius, professionals o personals, demostra que la vinculació laboral de les persones amb les emissores de ràdio locals i comarcals està marcada per l'estabilitat i la voluntat que sigui continuada en el temps.

Un altre dels elements que determina l'estabilitat professional dels treballadors és si aquestes persones treballen en un únic mitjà o han de combinar aquesta feina amb altres ocupacions tant dins com fora de l'àmbit de la comunicació.

Treballar en un únic lloc és senyal d'estabilitat, perquè la persona hi troba els mínims laborals i econòmics necessaris per tirar endavant la seva situació i fer front a les seves necessitats. Una feina, en canvi, és poc estable si s'ha de combinar amb altres ocupacions per aconseguir un sou que es consideri necessari i tenir l'estabilitat imprescindible. Cada situació personal és diferent i cadascú pot optar lliurement per fer més d'una feina, però si una professió garanteix uns mínims de seguretat econòmica i d'estabilitat contractual és, per sí sola, una opció d'estabilitat.

En aquest sentit, la feina en una ràdio local i comarcal catalana no és estable per sí mateixa i de forma general, perquè més de la meitat dels seus professionals han de combinar-la amb una altra ocupació. Concretament, un 48% dels treballadors de les ràdios s'hi dediquen exclusivament i, per tant, hi ha un 52% que ha de combinar aquesta feina amb una altra ocupació. Unes xifres que demostren que l'estabilitat no és, ni molt menys, plena per al sector de les ràdios locals catalanes.

Si s'obre el focus per saber en quins altres sectors participen els professionals de les ràdios per poder completar la seva jornada laboral, es veu que més de la meitat d'aquests treballadors, un 52%, combinen el treball a les emissores amb ocupacions del mateix àmbit de la comunicació. El 48% restant, doncs, ha de combinar la seva feina a les ràdios amb professions en sectors que no hi tenen relació directa.

Amb les entrevistes en profunditat, però, s'ha vist que l'estabilitat professional de les persones que treballen a les ràdios és major que les xifres que indiquen les enquestes. Així, la majoria de directors i professionals de les ràdios entrevistats han manifestat que porten anys treballant a la mateixa empresa, i que en molts casos hi van començar a prendre part com a col·laboradors i s'hi han acabat forjant un camí professional. Aquestes persones asseguren que no tenen intenció de canviar de lloc de treball pel simple fet d'estar actualment en una emissora de proximitat, i que si s'haguessin de plantejar un canvi, seria per motius personals i no professionals. Amb aquestes paraules s'entén que les persones que treballen a les ràdios de proximitat, i que fa temps que ho fan, troben l'estabilitat personal i professional

necessària i no tenen intenció de canviar de sector i de lloc de treball a no ser que sigui imprescindible.

Tot això pel que fa als treballadors. Si es para atenció als col·laboradors, s'ha de dir, d'entrada, que la seva participació a les emissores està marcada pel voluntarisme, però que aquest voluntariat no és total: una quarta part d'aquestes persones, un 25%, cobren per fer la seva col·laboració. A l'altra banda d'aquesta dada, el 75% dels col·laboradors ho fan de manera voluntària i sense cap remuneració. Les entrevistes en profunditat han mostrat que les persones que cobren per col·laborar ho poden fer tant amb un ingrés al seu compte corrent com a través d'una associació externa que factura els diners a l'emissora de ràdio. En aquests casos, però, la remuneració que es percep és molt menor als sous dels professionals, i pot anar dels 150 als 300 euros mensuals, una quantitat testimonial per persones que participen activa i diàriament de les emissores.⁴⁸⁶

Per tant, els col·laboradors que perceben alguna remuneració de les ràdios són aquells que hi participen de forma més activa, pràcticament diària, però sense dedicar-hi una jornada laboral sencera. Així s'explica que la retribució que poden percebre sigui molt inferior a la dels treballadors. A nivell legal, aquestes persones signen un conveni de col·laboració, que no professional, amb les emissores.

Cobrin o no per la seva contribució a les ràdios, tots els col·laboradors hi prenen part de manera regular i continuada en el temps, perquè tenen el compromís, generalment, de fer-hi un programa que pot ser diari o setmanal. De fet, el principal compromís que des de les ràdios es demana als col·laboradors és que compleixin amb l'horari i la regularitat que imposa un mitjà de comunicació, i que si tenen una cita amb els oients un dia determinat de la setmana a una hora concreta, no hi faltin. Així ho han explicat, per exemple, les directores de Ràdio Delta i RàdioSeu.

Això permet afirmar que els col·laboradors participen regularment de les emissores, sigui amb una activitat diària o setmanal. I, a més, la majoria fa anys que són a les ràdios com a voluntaris, depenent, evidentment, de la seva edat. Els més joves s'hi han incorporat recentment, però s'han conegut casos de col·laboradors, com els de Ràdio L'Escala, RàdioSeu o Bas Ràdio, que hi són des que la ràdio va

⁴⁸⁶ Els col·laboradors entrevistats que cobren per la seva participació a la ràdio són els de Cugat Ràdio, Ràdio Taller Trinitat Vella i Ràdio L'Escala.

començar a funcionar, fa entre 20 i 30 anys, i hi han continuat majoritàriament de forma regular encara que hi hagi hagut períodes en què no n'hagin format part. Aquesta participació al llarg del temps entronca directament amb el propi concepte de la col·laboració, i explica que les persones prenen part de les emissores com un acte voluntari, perquè els atrau un mitjà de comunicació com és la ràdio i poden ser part activa de la societat propera de la que formen part.

Des del punt de vista de les aspiracions professionals, l'actitud dels col·laboradors divergeix de la dels treballadors en què no hi ha unanimitat sobre les perspectives de futur relacionades amb la ràdio. Les entrevistes realitzades han demostrat que els col·laboradors es poden dividir en dos tipus segons les seves aspiracions: les persones que participen de les ràdios amb la clara voluntat de fer una col·laboració altruista per poder formar part d'un mitjà de comunicació, i les que ho fan com un pas més en el seu aprenentatge i preparació professionals. Els primers fa anys que col·laboren a la seva emissora i tenen intenció de continuar-ho fent, mentre que els segons fa menys temps que hi són i reconeixen que aspiren a obrir-se un camí professional en el món de la comunicació que no ha de passar necessàriament per les ràdios locals. Encara que és una opció laboral que no es descarta en cap cas. Tot i les divergències en les aspiracions, tots els col·laboradors es mostren compromesos en contribuir activament en el bon funcionament de l'emissora.

Així doncs, a partir de la recerca es pot donar per acomplert el primer objectiu de la investigació i es pot validar la primera hipòtesi formulada.

11.2.2 Segon objectiu i segona hipòtesi

Igual que passava amb la primera hipòtesi, la segona es determinava directament a partir d'un objectiu:

- Saber quines responsabilitats assumeixen els treballadors i col·laboradors a les emissores de proximitat catalanes, en funció del nombre en què hi participen i de les seves competències.

A partir d'aquest segon objectiu, es proposava una segona hipòtesi:

- Malgrat que els treballadors formen el nucli funcional i de responsabilitat de les ràdios de proximitat catalanes, els col·laboradors són majors en nombre. Aquest col·lectiu col·laborador condiciona el funcionament de les emissores, tant per la tasca que desenvolupa en el dia a dia com per la seva participació en la presa de decisions.

Una de les aportacions més destacades que s'extreu de la recerca és que a les emissores de ràdios locals i comarcals catalanes hi ha més col·laboradors que treballadors. Numèricament, a les ràdios hi ha més voluntaris que professionals contractats, però de forma general al sector també hi ha més col·laboradors que treballadors perquè s'ha pogut observar que a totes les emissores hi ha persones que hi col·laboren, però no a totes les ràdios hi ha professionals amb contracte.

Malgrat això, a les ràdios en què hi ha treballadors i col·laboradors, els primers són els que acostumen a ocupar els càrrecs de major responsabilitat, i la direcció és per a una persona remunerada. Un exemple clar en són les emissores en què només hi ha un professional contractat, on aquest fa segur la feina de director –com passa a Ràdio Les Borges i Bas Ràdio–, perquè no s'ha conegut cap cas en què es combinin professionals i voluntaris i aquests segons dirigeixin l'emissora. Per tant, sí que és cert que el centre funcional i de responsabilitat de les emissores és ocupat per treballadors, en tots els casos en què conviuen les funcions portades a terme per professionals i voluntaris. A les ràdios en què només hi participen col·laboradors, un 22% del total, el nucli de direcció és ocupat per voluntaris, i la presa de decisions és transversal i consensuada entre els diferents participants de les emissores.

Si es compara la presència de treballadors amb la de col·laboradors a les ràdios locals, el que es veu és que el nombre dels primers és més baix que el dels segons. Són molt poques les ràdios que tenen més professionals que col·laboradors, de la mateixa manera que són pocs els casos d'emissores amb una xifra igual de presència de les dues figures.⁴⁸⁷ La proporció més elevada és la d'una major presència de col·laboradors que de treballadors, i hi ha emissores que funcionen només amb voluntaris. Per tant, la presència de col·laboradors es fa notar al conjunt de les ràdios locals catalanes.

⁴⁸⁷ Les emissores que, a les enquestes, han contestat tenir més treballadors que col·laboradors són Cerdanyola Ràdio, Ràdio L'Hospitalet i Ràdio Terrassa, mentre que Cugat Ràdio, Canal 20 Ràdio Olèrdola i Ràdio Alfarràs afirmen tenir el mateix nombre de treballadors que de col·laboradors.

En la validació d'aquesta segona hipòtesi, un aspecte que cal tenir present és que el pes de la feina que fan els col·laboradors a les ràdios locals és proporcional al nombre de treballadors que hi ha. Això significa que, quants més professionals contractats té una emissora, menys poder de decisió tenen els col·laboradors. I a la inversa, quants menys treballadors hi ha, més influència tenen els voluntaris en el seu funcionament. Recordant les dades de la investigació, un 11,2% de les emissores tenen només una persona contractada, i un 12,8% en tenen dues. Per tant, un 24% de les ràdios locals catalanes –una quarta part del total– funcionen amb un o dos treballadors i amb col·laboradors. I s'ha vist també que un 22% no té cap persona contractada. Així, quasi la meitat de les emissores locals de Catalunya, un 46%, té zero, un o dos treballadors.

A les ràdios en què hi ha un nombre de professionals que permet la seva organització en una estructura jeràrquica, la presa de decisions està molt repartida entre els treballadors. És el que passa, per exemple, a Cugat Ràdio o a Cerdanyola Ràdio, on hi ha una divisió professional molt clara, amb unes funcions delimitades i unes responsabilitats conegudes per tothom. En aquestes ràdios, que són minoria a Catalunya, la feina dels col·laboradors es limita a la realització de programes radiofònics amb una periodicitat que pot variar d'una emissora a una altra, i tenen poca influència en la presa de decisions. En canvi, a les ràdios en què hi ha pocs professionals contractats, com a Bas Ràdio o Ràdio Les Borges, on n'hi ha un, o a Ràdio Delta, Constantí Ràdio i Ràdio L'Escala, en què n'hi ha dos, els professionals en plantilla no poden assumir totes les tasques necessàries per fer funcionar les emissores i és necessària la presència activa de col·laboradors en funcions concretes, com el departament tècnic o l'administració. Aquí sí que es donen casos de persones que no formen part de la plantilla però que participen de la presa de decisions i són part important per fer tirar endavant les ràdios. La participació activa dels col·laboradors en la presa de decisions, però, no significa que tots els voluntaris s'hi impliquin en la mateixa mesura, perquè també hi ha persones que es limiten a fer un programa setmanal –que és també una manera de prendre part en el funcionament de les ràdios– sense involucrar-se més en la gestió del mitjà.

En relació amb aquesta presència i contribució dels col·laboradors en la presa de decisions i el funcionament de les emissores, s'ha pogut observar que els col·laboradors que cobren, sense formar part de la plantilla, és perquè la seva tasca és d'especial importància pel funcionament de les ràdios. Es tracta de persones que

tenen un pes en el dia a dia de les estructures, com pot ser la direcció d'un espai important de la programació o la participació en la part tècnica i organitzativa, que és reconegut amb una remuneració econòmica que no arriba a ser la mateixa que perceben els treballadors.⁴⁸⁸ Per la seva banda, a les emissores que funcionen només amb col·laboradors, totes les funcions que s'han de portar a terme per fer possible l'emissió, des de la presa de les decisions pròpies d'un director fins a la realització i locució del programa més senzill, són realitzades per voluntaris.

Una manera de conèixer, també, les funcions que fan treballadors i col·laboradors a les ràdios locals catalanes és a partir de les seves pròpies explicacions. És per això que a les entrevistes en profunditat es va demanar a cada figura professional que fan les altres persones implicades a les ràdios, per veure'n la realitat des de diferents angles.

I s'ha vist que aquest coneixement està directament relacionat amb l'ocupació de les diferents figures. Així, els directors són els que millor coneixen el que fan la resta de persones, seguits dels professionals i, en últim lloc, els col·laboradors.

Segons els directors, els professionals poden fer qualsevol de les tasques necessàries, de manera que hi ha diversitat d'ocupacions possibles i no es pot generalitzar sobre la feina d'aquesta figura. En aquest sentit, la polivalència professional a les ràdios està directament lligada al nombre de treballadors contractats, de manera que una plantilla àmplia permetrà que els professionals s'especialitzin en una funció i una plantilla curta anirà lligada a la polivalència i a la realització de tasques diverses.

Igualment, segons els directors, els col·laboradors es dediquen generalment a la realització de programes. Aquesta és la principal ocupació que els reconeixen els responsables de les emissores, que al mateix temps són els que decideixen quins programes es fan i quins no, i quins són els mínims de qualitat que han de tenir aquests espais. En aquest sentit, alguns dels directors entrevistats, com la responsable de Ràdio Manlleu, expliquen que el moment de l'any en què hi ha més feina en relació amb els col·laboradors és entre el final d'una temporada i l'inici de

⁴⁸⁸ En els casos mencionats de col·laboradors que cobren, com a Cugat Ràdio, Ràdio Taller Trinitat Vella i Ràdio L'Escala, la seva implicació amb l'emissora és diària i necessària per tirar endavant la programació que s'ofereix a l'audiència.

la següent, perquè és quan es decideix quins programes continuen a la graella de programació i quins es deixen d'emetre.

El que sí que assegurin els directors és que els col·laboradors tenen absoluta llibertat a l'hora de fer la seva tasca. L'única condició que se'ls demana és que compleixin amb els horaris pactats i que utilitzin un llenguatge acurat i respectuós. Per a la resta, els directors els donen llibertat temàtica i d'opinió a l'hora de fer els seus programes.

Des del punt de vista dels treballadors, els directors són els que porten el pes de les emissores, que les fan tirar endavant i que prenen les principals decisions. En aquest cas, la polivalència dels directors també es veu lligada al nombre de professionals que tenen les ràdios. Quants més treballadors hi ha, més se centren únicament en la gestió de les emissores, i han de fer més feines a la vegada quant més petita és la plantilla.

Els col·laboradors, segons els treballadors, són persones que, bàsicament, es dediquen a la realització de programes. Alguns poden fer feines específiques com tècnics de so o prendre part de les retransmissions esportives, però per norma general a totes les ràdios s'explica que es dediquen a realitzar programes.

Per últim, els col·laboradors són els que han demostrat tenir un coneixement menys concret de la feina de les altres figures, tot i tenir nocions generals sobre les tasques que realitzen directors i professionals de les emissores.

Així, segons els integrants d'aquest col·lectiu, els directors són els responsables de tirar endavant les ràdios, organitzar-ne la programació, gestionant l'economia i el personal i tenint cura del manteniment tècnic. És, com es veu, un coneixement general i poc concret de les tasques que pot realitzar una figura professional.

En el cas dels treballadors la percepció és igual, i els col·laboradors demostren tenir un coneixement vague de les feines que realitzen. El que queda palès és la polivalència lligada a l'estructura de la plantilla. Així, en les ràdios amb més treballadors se'ls descriu com a especialitzats en una secció, mentre que en les emissores amb pocs professionals se'ls veu com a polivalents i s'afegeix que en moltes ocasions es combinen la feina amb els mateixos directors.

L'explicació de les responsabilitats i funcions de les figures professionals passa també per tenir en compte que les emissores de ràdio locals no són mitjans de comunicació aïllats de la societat. Això significa que les persones que fan possibles les ràdios tenen una relació amb el seu entorn més proper que va lligat al lloc de treball que ocupen.

Igual que passava amb el repartiment de tasques i responsabilitats a les ràdios, en què el major pes era portat pel director, seguit dels professionals i els col·laboradors, en la relació externa la situació és similar. Són els directius els que mantenen un contacte més directe i estable amb l'entorn i els col·laboradors els que el tenen menys regular.

En aquest sentit, els directors han assegurat tenir una bona relació amb les entitats culturals i socials dels municipis, reconeixent una reciprocitat d'interessos entre les dues parts: les emissores necessiten de les entitats per poder oferir informacions a l'audiència i saber què passa al seu entorn, i les associacions utilitzen les ràdios com a altaveus per fer públiques les seves activitats. Els directors, a més, són els encarregats de la representació pública de les ràdios, fet que implica la participació en activitats públiques com a representants de les emissores i un contacte directe amb la societat.

En el cas dels treballadors, el contacte amb l'entorn també es descriu com a fluït, per bé que per qüestions professionals. Igual que passa amb els directors, els treballadors troben en les entitats dels municipis una font d'informació directa per poder explicar què passa a la seva audiència.

I els col·laboradors, en tercer lloc, tot i admetre en la seva majoria que el seu contacte amb l'audiència i l'entorn no és tan regular com el tenen directors i treballadors, sí que són conscients que les emissores tenen una bona relació amb la societat i es veuen a elles mateixes com una eina útil per a l'audiència.

La relació amb la societat inclou també el contacte amb les administracions públiques. La majoria d'emissores locals i comarcals de Catalunya són municipals, i per tant propietat d'un ajuntament. Això significa que el govern local té un gran pes en les decisions de funcionament que es prenen a la ràdio i que en té el control

econòmic. Per això, la relació amb l'administració local és clau per al sector i pot derivar en pressions externes que afecten el funcionament de les emissores.

La representativitat de la figura del director fa que sigui l'encarregada de les relacions amb els ajuntaments i que sigui la persona que hi manté un contacte més directe. Una de les tasques dels directors, de fet, és portar la gestió de les emissores, i en el cas de les ràdios municipals es tradueix en tota la relació amb els consistoris per les qüestions econòmiques, legals i laborals de les ràdios. No hi ha unanimitat entre els responsables de les ràdios sobre les pressions externes que reben dels ajuntaments. Així, hi ha emissores que reconeixen que els equips de govern, i fins i tot els grups polítics a l'oposició municipal, intenten incidir en els continguts i tractament de les informacions i programes de les emissores, i n'hi ha d'altres que asseguren treballar amb absoluta llibertat i sense rebre indicacions de cap mena per part dels polítics. En tots els casos, però, es reconeguin o no pressions, els directors afirmen que no hi cedeixen i que mantenen la seva llibertat a l'hora d'actuar.

Entre els treballadors es detecta una situació semblant a la dels directors. No hi ha unanimitat a l'hora d'admetre pressions externes per part dels governs municipals, de manera que hi ha professionals que asseguren que en reben, i d'altres que afirmen treballar amb llibertat. En tots els casos, però, s'assegura que són els directors els que reben les pressions de forma més directa, i que si els arriben d'alguna manera no les tenen en consideració i mantenen la independència de l'emissora a l'hora de treballar.

Pel que fa als col·laboradors, la situació és diferent a la de directors i treballadors, perquè la majoria d'aquestes persones asseguren que no reben mai pressions a l'hora de fer la seva feina a les ràdios. Els col·laboradors tenen llibertat de moviments per fer els seus programes, i en cas que l'emissora rebi pressions externes, no els arriben. De fet, expliquen que si hi ha algun tipus de pressió qui l'entoma és el director o els treballadors en plantilla, i que a ells no els arriba.

La jerarquització de funcions a les ràdios, per tant, no només té incidència en el repartiment de les feines i responsabilitats, sinó que és d'especial rellevància per entendre les relacions de les emissores amb l'entorn. Els directors, com a responsables de les ràdios, són els que les representen davant la societat civil i, per tant, els que tenen relació amb les entitats i reben les principals pressions dels

ajuntaments, en cas que n'hi hagi. Els treballadors, com a persones que estan de forma continuada a les emissores, també tenen un contacte directe amb la societat civil i els ajuntaments, encara que és més de caire professional i institucional, perquè les entitats i governs són les principals fonts d'informació de les ràdios locals. I els col·laboradors són la figura que té menys contacte amb l'entorn perquè la seva tasca a les emissores és més puntual i no necessiten tant de les entitats o els ajuntaments per fer la seva tasca.

Per tot el que s'ha vist, doncs, es pot afirmar que els treballadors en plantilla, sigui en el nombre que sigui, ocupen sempre el nucli funcional i de responsabilitat de les ràdios de proximitat de Catalunya. I que en la majoria dels casos participen de les emissores en un nombre inferior, o com a molt igual, que els col·laboradors. Per això, com que hi ha menys treballadors que voluntaris, aquests segons sempre tenen una influència en el dia a dia de les emissores, i tenen un major pes en les decisions que s'han de prendre a la ràdio quan menys treballadors hi ha. Aquesta realitat observada a les ràdios permet validar la segona hipòtesi de treball.

11.2.3 Tercer objectiu i tercera hipòtesi

El tercer objectiu principal que es proposava aquesta recerca era:

- Conèixer quina repercussió tenen els treballadors i col·laboradors, tant junts com per separat, en la programació de les emissores i quines funcions hi exerceixen.

En el cas d'aquest tercer objectiu, la hipòtesi de treball proposada era:

- La base de la programació de les emissores on participen treballadors i col·laboradors, amb els serveis informatius al centre, és gestionada i produïda majoritàriament per treballadors en plantilla. Els col·laboradors també poden implicar-se en aquestes tasques, però la seva principal aportació a les ràdios és la producció de programes no informatius.

Com s'ha constatat en la hipòtesi anterior, els treballadors de les emissores de ràdio locals i comarcals catalanes són els que en porten el pes funcional. Això vol dir que

s'encarreguen de les tasques de més responsabilitat, però també de dirigir aquells espais que els atorguen una especificitat i diferència respecte d'altres mitjans, com són els serveis informatius. Aquesta administració i actuació preferent per part dels treballadors, però, no significa que en formin part de forma exclusiva, sinó que hi interactuen amb els col·laboradors.

Les mateixes emissores reconeixen que alguns voluntaris prenen part dels serveis informatius i elaboren notícies i continguts amb la mateixa incidència que ho fan els treballadors. Tot i això, no se'ls exigeixen les mateixes responsabilitats que als professionals perquè s'és conscient que no cobren per la feina. Segons han explicat els directors de les ràdios amb serveis informatius propis en què hi participen col·laboradors, com Cugat Ràdio o Cerdanyola Ràdio, l'exigència que se'ls demana és periodística, i que les notícies siguin contrastades i ben treballades, però la responsabilitat sobre el resultat final dels informatius recau en els professionals.

Una de les peculiaritats observada sobre aquesta contribució de col·laboradors en els serveis informatius professionals és que en la majoria dels casos es tracta de persones que han acabat recentment els estudis universitaris de Periodisme, o els estan a punt d'acabar, i troben que prendre part dels informatius d'una emissora local els serveix de pràctica per perfeccionar els seus coneixements i habilitats.⁴⁸⁹

De les ràdios que funcionen només amb voluntaris, també n'hi ha que tenen serveis informatius propis. Aquestes emissores, però, són una minoria i ofereixen els noticiaris amb una freqüència molt menor que les emissores amb informatius gestionats per professionals. Si aquestes últimes ofereixen notícies pròpies diàries en diferents espais i butlletins horaris, les ràdios que només funcionen amb col·laboradors emeten informatius amb una periodicitat més espaiada, que acostuma a ser setmanal, de manera que la feina que comporta la seva elaboració és molt menor que la que requereixen els noticiaris diaris. Una d'aquestes emissores és Ràdio Santpedor, que funciona només amb la participació de col·laboradors i ofereix cada diumenge notícies locals a la seva audiència gràcies a uns serveis informatius formats per tres voluntaris.

⁴⁸⁹ Cugat Ràdio i Cerdanyola Ràdio són les emissores que s'han inclòs en la mostra d'entrevistes en profunditat que tenen una estructura professional més definida pel seu nombre de treballadors. En els dos casos, tenen serveis informatius propis gestionats per professionals però en els que participen col·laboradors que responen al perfil de joves que han finalitzat recentment els estudis universitaris en comunicació o estan a punt de fer-ho.

Si es para atenció a les feines que fan els professionals dins l'estructura de les emissores, es veu que el càrrec que ocupen en major mesura és el de director. Tot i això, l'espai en què participen més treballadors en comparació amb la resta de departaments són els serveis informàtics, que és on se centra aquest tercer objectiu i hipòtesi. Concretament, un 79% d'emissores de proximitat catalanes tenen serveis informàtics propis, uns serveis que les mateixes persones que tiren endavant les ràdios consideren com a imprescindibles perquè són els que les diferencien dels altres mitjans en fer referència explícita a l'actualitat d'un lloc concret com és un municipi o una comarca.

En el conjunt de Catalunya, 81 ràdios tenen professionals contractats i treballant als serveis informàtics, que hi participen en diferent nombre. Així, hi ha un 40% d'aquestes ràdios que tenen una persona contractada, un 19% que en tenen dues i un 10% que en tenen tres. Unes xifres que es poden considerar suficients per l'estructura necessària a l'hora de preparar i elaborar informàtics radiofònics centrats en una localitat concreta. El nombre de persones contractades i que es dediquen als serveis informàtics va lligada, com s'ha anat veient també, a la grandària del municipi en què està instal·lada l'emissora. Perquè, a més de les ràdios amb un, dos o tres treballadors en aquest apartat, n'hi ha que hi dediquen fins a nou professionals. Així, com més gran és la població que s'ha de cobrir informativament, més professionals fan falta per saber i explicar el que hi passa. Cal tenir en compte, a més, que alguns dels professionals que es dediquen als serveis informàtics no ho fan de forma exclusiva i també fan feines per altres departaments de l'emissora, en un clar exemple de polivalència professional. Però el sol fet que hi destinin una part del temps i de la dedicació ja demostra que les ràdios hi aporten recursos humans i professionals.

Un dels canvis que s'ha viscut els darrers anys al món dels mitjans de comunicació ha estat la creixent creació de grups multimèdia en l'àmbit empresarial. Es tracta de grups que integren sota una mateixa denominació diversos mitjans de comunicació, que poden ser de l'abast que sigui, de manera que en l'espai comunicatiu local i comarcal també se n'han creat. Això ha condicionat clarament la rutina professionals dels treballadors, que han hagut d'adaptar el seu treball a diversos formats i han hagut d'adquirir noves habilitats per oferir les mateixes informacions per diferents mitjans, com la premsa escrita i digital, la ràdio i la televisió.

Segons s'ha pogut observar, algunes de les emissores de ràdio locals i comarcals de Catalunya, com Cugat Ràdio o Ràdio Manlleu, formen part de grups multimèdia, de manera que els seus professionals han d'adaptar-se necessàriament als diferents formats informatius, i preparar informacions per diversos mitjans. Al mateix temps, les ràdios que no formen part d'un grup de més d'un mitjà, acostumen a tenir una porta oberta a internet, a través d'un espai web o de perfils a les xarxes socials. En aquest cas, els professionals no han de preparar informacions expresses per altres mitjans, però sí que han d'adaptar l'actualitat que treballen a l'emissora per oferir-la per internet.

A més, hi ha professionals que han de combinar la feina a les emissores amb altres ocupacions, que poden ser del mateix àmbit de la comunicació o d'un altre aspecte. Això significa que unes hores al dia treballen segons les rutines de la ràdios i unes altres hores ho fan seguint altres pràctiques professionals que no tenen res a veure amb l'entorn radiofònic.

La polivalència dels treballadors de les emissores de proximitat ha quedat demostrada amb les xifres que s'han aconseguit amb la investigació. Segons l'enquesta realitzada, només un 15% dels professionals fan una única feina a les ràdios, una xifra que, com veiem, és una clara minoria. I significa que el 85% restant fa més d'una feina a l'emissora en què es troba, de manera que és polivalent.

A més, la feina que fan els treballadors acostuma a tenir més d'un tractament. Això vol dir, per exemple, que les notícies que s'elaboren per a un informatiu s'emeten en més d'un espai radiofònic i es treballen en espais no noticiaris com els magazines. De la mateixa manera, hi ha les entrevistes que es fan a programes i que després s'utilitza la informació que se n'extreu per als informatius. En aquest cas es detecta també una alta polivalència dels professionals, perquè un 88% de les emissores enquestades han reconegut que la feina dels treballadors té més d'un ús, i només en un 12% la feina dels treballadors té un únic tractament.

Per tant, el sector de les ràdios locals i comarcals catalanes està condicionat per una alta polivalència professional dels seus treballadors, que majoritàriament han de fer més d'una feina dins de l'emissora i, a més, aquesta feina té múltiples aplicacions. De la mateixa manera, molts d'aquests treballadors han d'adaptar la seva feina a

l'emissora als diferents formats informatius per oferir les notícies que es treballen a la ràdio a través d'altres mitjans com la premsa, els digitals o la televisió.

Pel que fa a l'actuació dels col·laboradors en els serveis informatius, la seva presència és més baixa que la dels professionals. En aquest cas, hi ha 40 ràdios que compten amb col·laboradors en els serveis informatius, amb la peculiaritat que a més de la meitat d'aquestes emissores se'ls remunera –a 22 ràdios els col·laboradors que participen dels serveis informatius cobren, i a 18 no–. Això demostra que es dóna un especial interès a aquest departament de les ràdios, perquè exigeix una professionalitat i rigor a qui hi prenen part. La remuneració de la feina als informatius és una manera de compensar l'aportació que es fa a l'emissora prenent-hi part.

La programació d'una ràdio, però, no se sustenta només en els seus serveis informatius. Aquests li donen la singularitat programàtica i d'identitat, perquè li permeten parlar de la realitat més propera a diferència d'altres mitjans, però no omplen moltes hores de programació. Com s'ha constatat, les ràdios recorren a la radiofórmula musical i als programes d'elaboració pròpia. I és en aquest darrer apartat on els col·laboradors, especialment els voluntaris, fan la seva principal funció a les ràdios locals catalanes.

Parant atenció en primer lloc en els professionals, s'ha vist que hi ha 75 emissores en què hi ha alguna persona contractada per a realitzar programes. En la majoria dels casos, programes magazine que ocupen bona part de la franja matinal o de tarda i realitzats per persones que també participen dels serveis informatius. Malgrat aquesta xifra de 75 ràdios amb professionals realitzant programes, el nombre de treballadors que s'hi destinen són pocs. Quasi la meitat d'aquestes ràdios, 35, hi tenen només una persona contractada, 17 n'hi tenen dues, i 13, tres. I com a màxim, hi ha una emissora que hi dedica set professionals. Com es pot veure, unes xifres de participació baixes.

En els cas dels col·laboradors, es reafirma la idea que és a la realització de programes on tenen la seva màxima incidència. I ho fan més els voluntaris que els col·laboradors remunerats. De fet, hi ha 37 ràdios que ofereixen una remuneració a alguns dels seus col·laboradors perquè participen en els programes. Com passava amb els informatius, es tracta de programes sovint diaris, que requereixen una

feina de producció i de preparació que s'ha de veure recompensada. En aquest sentit, s'ha de tenir en compte que no suposa el mateix esforç preparar un programa radiofònic diari d'unes hores de durada i que té un contingut variat que fer un programa setmanal temàtic que no requereix de complexitat tècnica i d'actualitat. Per això, les ràdios poden remunerar als col·laboradors que participen dels programes més destacats de l'emissora.

El gran gruix dels col·laboradors i voluntaris participen de les emissores realitzant programes, i ho fan a totes les ràdios locals i comarcals de Catalunya, hi hagi o no professionals contractats. En tots els casos hi ha voluntaris que fan, almenys, un programa setmanal i que tenen un espai d'una o dues hores per explicar el que els interessa i per parlar d'un tema del qual en són coneixedors, quan no programen músiques del seu interès. A partir de les enquestes, s'ha vist que a 113 ràdios hi ha col·laboradors voluntaris realitzant programes, i el que és més destacat és el nombre de persones que hi participen, perquè es va des de ràdios en què hi ha un, dos, o tres voluntaris, que són minoria, a emissores en què n'hi ha més de 151. I les xifres més altes són a les ràdios que n'hi tenen entre 10 i 30.

Per tant, la principal tasca que fan els col·laboradors a les ràdios locals és la producció de programes que configuren una part de la programació que s'ofereix a l'audiència. Les dades recollides demostren que, de forma majoritària, els voluntaris de les ràdios hi participen fent programes, i que aquest és el departament en què hi prenen part en un major nombre.

Amb tot el que s'ha vist, doncs, es pot afirmar que els professionals de les ràdios, tant directors com treballadors, elaboren i gestionen la base de la programació, amb els serveis informatius al centre. En ocasions, els col·laboradors també poden prendre part en aquestes tasques, tot i que majoritàriament participen de les emissores realitzant programes propis. Així, es pot donar per validada la tercera hipòtesi de la recerca.

11.2.4 Quart objectiu i quarta hipòtesi

En el quart i darrer cas, l'objectiu que es proposava per a la recerca era:

- Determinar la formació dels treballadors i col·laboradors a les emissores de ràdio locals i comarcals catalanes.

A partir d'aquest objectiu, es proposava la següent hipòtesi per la investigació:

- Els treballadors de les ràdios de proximitat catalanes accedeixen a les emissores amb una formació acadèmica prèvia i adequada al seu lloc de treball. La majoria de col·laboradors, en canvi, no ho fa, de manera que aquest col·lectiu rep una formació bàsica sobre el funcionament de la ràdio quan arriba a l'emissora o al llarg de la seva estada.

Les conclusions exposades fins al moment han demostrat que les feines de més responsabilitat a les ràdios locals i comarcals catalanes, com les de direcció i els serveis informatius, les porten a terme normalment els professionals en plantilla. Sempre, en el cas de les ràdios en què hi participen conjuntament treballadors i col·laboradors. En la validació de la hipòtesi anterior s'ha pogut veure que la majoria de persones que treballen als serveis informatius són professionals i, per tant, cobren per la seva feina. En aquests serveis hi participen ocasionalment col·laboradors i la majoria d'ells són remunerats. Per tant, la tasca als serveis informatius es reconeix com a complexa i que necessita la participació de gent amb uns coneixements específics.

L'especialització per formar part d'un mitjà de comunicació, que té en la seva base d'operacions l'oferta d'informació i actualitat, s'aconsegueix a partir d'estudis universitaris relacionats amb la Comunicació. Així, actualment, es poden cursar graus en Periodisme, Comunicació Audiovisual o Publicitat i Relacions Públiques,⁴⁹⁰ el que anteriorment eren llicenciatures en aquestes matèries o, encara abans, les llicenciatures en Ciències de la Informació o de la Comunicació. Amb aquests estudis s'aconsegueixen els coneixements i habilitats necessàries per a la redacció informativa en diferents formats i la gestió de continguts en les diverses modalitats de mitjans de comunicació. Per tant, per dirigir una emissora de ràdio local i comarcal, i per treballar als seus serveis informatius o creant continguts, el més habitual és tenir uns coneixements universitaris sobre la matèria.

⁴⁹⁰ Tota l'oferta formativa de les universitats catalanes es pot consultar al web de la Generalitat de Catalunya: <http://www14.gencat.cat/qpq/AppJava/real/iniciar.do> [Consulta: 29 de gener de 2012].

Com s'ha vist a la recerca, en la majoria dels casos els treballadors accedeixen a les emissores amb una formació acadèmica prèvia en Comunicació, encara que no és sempre així, i n'hi ha que dirigeixen les ràdios o que hi treballen havent cursat altres estudis universitaris, com Filologia o Dret. També hi ha persones que no han cursat estudis a la universitat però que dirigeixen les ràdios o hi treballen, encara que són una minoria. La majoria de treballadors de les emissores de proximitat, tant si són directors com professionals, i especialment dels serveis informatius, han estudiat carreres universitàries relacionades amb l'àmbit de la Comunicació.

Aquesta major preparació prèvia dels treballadors es pot explicar perquè han d'ocupar uns llocs de treball remunerats que requereixen d'uns coneixements específics, i la responsabilitat sobre l'oferta de les emissores recau sobre ells. Per tant, el fet de cobrar un sou justifica, a priori, que hagin d'estar preparats per fer la seva feina i sàpiguen quins són els mecanismes de funcionament dels mitjans de comunicació i quins passos cal seguir a l'hora de cercar i elaborar les notícies que s'ofereixen a l'audiència a través dels serveis informatius.

En canvi, els col·laboradors, que majoritàriament participen a les emissores fent tasques més generals i de menys responsabilitat, com l'elaboració de programes, ho poden fer amb uns mínims coneixements radiofònics. Però també s'ha vist que n'hi ha que participen de la direcció i dels serveis informatius, encara que siguin una minoria, i sobretot a les ràdios on no hi ha professionals. Per això, no es pot generalitzar sobre la formació prèvia dels col·laboradors, perquè hi ha una diversitat d'opcions, com diferents són les persones que participen de les ràdios.

Així, mirant la formació prèvia dels col·laboradors, s'ha de fer una distinció clara entre els que han cursat estudis sobre Comunicació i els que no ho han fet. Segons s'ha comprovat, hi ha persones que intervenen en les emissores com una activitat de lleure, sense cap més pretensió que participar d'un mitjà de comunicació per fer un programa setmanal i que no té intenció de fer una carrera professional a la ràdio. En canvi, hi ha col·laboradors que veuen el seu pas per les ràdios locals com un mitjà d'aprenentatge sobre el món de la Comunicació, per millorar les habilitat i aptituds en el mitjà.

Per tant, la majoria dels col·laboradors són a les ràdios per afició i no han cursat estudis universitaris en Comunicació i, fins i tot, no han estudiat a la universitat. En

canvi, els col·laboradors amb voluntat d'obrir-se camí en el món dels mitjans sí que han cursat o estan cursant estudis universitaris en Comunicació. Normalment, aquestes persones participen dels serveis informatius com a voluntaris, en una relació beneficiosa per a les dues parts: les emissores tenen més efectius per oferir informacions pròpies i els col·laboradors tenen una via per aprendre l'ofici de periodista amb la pràctica real.

Una de les funcions de les ràdios locals i comarcals és la d'exercir d'escola de ràdio, perquè han servit i serveixen per a la formació de persones que han acabat treballant en l'àmbit de la comunicació o per donar uns coneixements sobre la matèria a persones que hi participen com una afició més. Per fer-ho, les ràdios han d'oferir una formació als seus integrants, sobretot als col·laboradors, perquè la majoria de treballadors hi arriben amb uns coneixements previs en Comunicació que els habiliten per treballar-hi.

Sovint, els professionals necessiten una mínima adaptació a la tecnologia concreta que utilitza la ràdio i a les seves rutines de treball, però no han de rebre una formació sobre el mitjà perquè ja el coneixen. Els col·laboradors, en canvi, sí que necessiten d'una formació per part de l'emissora per saber com funcionen els aparells radiofònics a l'hora d'emetre els seus programes i per tenir les nocions mínimes necessàries de redacció i estructura de programes i de locució i posada davant del micròfon.

La majoria de les ràdios, concretament un 64%, ofereix formació als seus col·laboradors, que en el 54% dels casos és continuada en el temps i en un 46% només s'ofereix a l'inici de l'estada a les emissores.

Per tant, es pot verificar el text de la quarta hipòtesi de la investigació afirmant que els treballadors de les emissores de proximitat de Catalunya accedeixen a les ràdios tenint una formació prèvia que els habilita per treballar-hi, mentre que entre els col·laboradors n'hi ha que en tenen i n'hi ha que no. Per això, la majoria de les ràdios els ofereixen una formació que tant pot ser a la seva arribada com continuada en el temps.

11.3 Altres aportacions rellevants sorgides de la investigació

El món dels treballadors i col·laboradors a les ràdios locals i comarcals catalanes és d'una gran complexitat i es pot estudiar des de nombrosos punts de vista. La recerca realitzada i les conclusions aportades han permès explicar part de la realitat d'aquestes figures professionals relacionades amb les ràdios de proximitat, però hi ha d'altres aspectes que han aparegut a la investigació i que van més enllà dels objectius i les hipòtesis que es van plantejar en un primer moment. Per això, aquest apartat servirà per mostrar altres cares de la realitat de les figures professionals a les emissores de ràdios locals i comarcals que creiem que són d'interès i que poden servir per explicar el funcionament d'aquests mitjans.

11.3.1 La cultura de redacció

El concepte de cultura de redacció se centra en les relacions que s'estableixen entre les figures que fan possible el funcionament dels mitjans de comunicació, i estudia fins a quin punt aquesta interacció afecta el producte que s'ofereix a l'audiència (Schmitz Weiss i Domingo, 2010; Wenger, 1998). A l'hora d'abordar el coneixement sobre la realitat laboral a les emissores de ràdio locals i comarcals catalanes s'ha apostat per tenir en compte aquesta aproximació per tenir una visió el més completa possible de la situació professional al sector.

Així, els actors que participen de les ràdios reconeixen que la relació que s'estableix amb les altres persones acostuma a anar més enllà d'un contacte professional i en molts casos es converteix en una relació d'amistat o de bona companyonia personal. Tant entre treballadors, com entre treballadors i col·laboradors o entre els mateixos col·laboradors. I totes les figures professionals coneixen el que fan les altres persones en major o menor mesura, fet que facilita que tothom se senti partícip a l'hora de tirar endavant la ràdio.

Els directors de les emissores són qui millor coneix el que fan la resta de professionals i els col·laboradors, perquè la seva responsabilitat implica dirigir la feina que fan. Els professionals, per la seva banda, també coneixen força bé les tasques que realitzen els altres actors implicats a les ràdios. Així, saben què fan els directius perquè tenen un contacte diari i directe, i coneixen què fan els

col·laboradors, encara que amb menys detall que els directius. I els col·laboradors, per últim, tenen un coneixement general sobre el que fan les altres persones implicades a la ràdio. No es pot afirmar que sàpiguen al detall quines són les seves tasques, però sí que acostumen a conèixer-les. Aquest menor grau de coneixença està justificat perquè els col·laboradors participen de les ràdios d'una manera més espaiada que els professionals, que hi treballen diàriament. Així, el contacte amb les altres figures és menys continuada en el temps però no per això és desconeguda. En el cas de les ràdios on només hi participen col·laboradors, la feina acostuma a ser més associativa, de manera que també hi ha un coneixement generalitzat de les tasques que es porten a terme a l'emissora.

Les relacions personals al si de les emissores, per tant, ajuden a explicar també com és el seu funcionament en el dia a dia, i com s'organitzen per oferir la seva programació a l'audiència. Treballadors i col·laboradors no són dos estaments aïllats que participen de les ràdios sense estar en contacte. Al contrari, la relació entre les dues figures és constant i s'influencien els uns als altres, donant a cada ràdio una identitat sonora i programàtica que s'explica en bona part per les persones que la fan possible.

11.3.2 Un aprofundiment en la figura del col·laborador

Un dels aspectes que s'ha abordat a la recerca són els motius que porten una persona a col·laborar en un mitjà de comunicació, sense fer-ne la seva professió i sense rebre cap remuneració a canvi (Benlloch Sanz, 2007).

En aquest sentit, s'ha vist d'entrada que hi ha dues tipologies de col·laboradors, els que són a les ràdios per afició i els que ho fan com un aprenentatge, perquè volen fer una carrera professional a les ràdios i creuen que a les ràdios de proximitat poden aconseguir un bagatge interessant. En el primer cas, la paraula que defineix les motivacions d'aquestes persones és vocació. Ganes de saber com funciona un mitjà de comunicació per dins i poder tenir una forma d'expressió social per arribar a una audiència. A més, hi ha la voluntat de formar part d'una entitat del seu municipi i prendre part així de la societat civil. En els col·laboradors que són a les ràdios com aprenentatge, la seva principal motivació és assolir una preparació per afrontar una carrera professional en el món de la comunicació. Aquestes persones

creuen que formant part d'una emissora poden assolir coneixements pràctics i de funcionament que els poden ser útils de cara a futures situacions professionals.

La resposta que aquests col·laboradors troben a la seva participació voluntària a les emissores es tradueix en la satisfacció personal i el desenvolupament d'habilitats per dedicar-se professionalment al món de la comunicació. Especialment en el cas dels voluntaris que són a les ràdios purament per afició, l'única motivació que es detecta és la de la millora personal, perquè ser en una emissora els permet superar reptes, tenir contacte amb una audiència i adquirir coneixements a partir de les converses amb persones a qui entrevisten per als seus programes. Per contra, aquestes persones creuen que amb la seva col·laboració fan una aportació per què la societat pugui estar millor informada i entretinguda, fent programes de ràdio en què poden aportar els seus coneixements personals i amb continguts que siguin interessants i amens.

Des de les emissores es corrobora aquesta tasca dels col·laboradors a l'hora d'aportar els seus coneixements a través dels programes que fan, i és per això que els directors els donen llibertat de moviments per fer els seus espais. Una llibertat que és temàtica, per deixar que les persones es puguin expressar i aportar el que millor saben a l'audiència. El compromís que se'ls demana, des de les ràdios, és complir els horaris dels seus espais i mantenir les instal·lacions en condicions. De fet, s'ha detectat entre els directors de les ràdios una coincidència a l'hora de demanar compromís als col·laboradors, perquè l'incompliment d'horaris i no fer els programes que estan acordats obliguen a les emissores alterar les seves programacions previstes. Per això es demana als voluntaris que en cas de no poder complir amb el seu compromís avisin als responsables per poder solucionar la situació i reconduir la programació prevista.

La participació de col·laboradors voluntaris oferint programes a través de les emissores de ràdio té una incidència directa en la programació que s'ofereix a l'audiència, perquè no és el mateix una programació realitzada només per professionals que una altra en què hi participen voluntaris. Com s'ha vist, el nivell de preparació i de formació d'uns i altres en matèria comunicativa no és el mateix.

Per això, els directors admeten, majoritàriament, que hi ha una afectació en el producte que s'ofereix, que és més estètica i de factura sonora que de falta de

veracitat i rigor. En aquest sentit, els responsables creuen que els col·laboradors apliquen la responsabilitat a la seva feina, però que en molts casos els manca preparació acadèmica en Comunicació, fet que pot quedar palès als seus programes.

11.3.3 El compromís personal

Un dels elements que explica la durada i forma de la relació entre figures professionals i mitjans és el compromís personal d'aquells que en prenen part. El compromís és un concepte inherent a la persona que explica les seves motivacions a l'hora de fer una determinada activitat i comprometre's amb un objectiu.

Així, els directius i responsables de les emissores asseguren estar compromesos amb el projecte en què estan implicats i que es creuen la funció que es fa des de la seva ràdio. De fet, afirmen que aquest compromís personal és un dels motius pel qual realitzen una feina que sovint comporta treballar més hores de les que marca el seu contracte laboral i estar amatents a què la ràdio funcioni correctament tot el dia. Tots els directors entrevistats, de fet, han manifestat que la seva responsabilitat i compromís amb el funcionament de l'emissora és total.

En el cas dels professionals, també es detecta una responsabilitat i compromís general amb les ràdios en què participen i la tasca que realitzen. Aquests treballadors afirmen que la seva voluntat és que les emissores tirin endavant i puguin millorar la feina que fan per a la societat, amb millors ofertes de programacions o de serveis informatius. Tot i que el compromís detectat no és unànime, sí que és general dels treballadors de les ràdios el reconeixement de la seva responsabilitat a l'hora de fer funcionar el projecte, i es posa el compromís amb l'audiència com un dels motius per continuar a les ràdios i fent la seva feina.

Els col·laboradors, per la seva banda, segueixen amb la realitat observada fins al moment, i expressen un compromís general amb la ràdio en què estan implicats i la voluntat que la seva feina sigui útil perquè el projecte funcioni de la millor manera. En aquesta figura professional, el compromís personal hi és més acusat que en els altres casos perquè la majoria de persones que col·laboren a les ràdios ho fan de manera altruista, sense rebre cap remuneració a canvi i per la implicació personal de realitzar una tasca de la millor manera possible.

El compromís personal és un dels motius que explica la participació activa de treballadors i col·laboradors en uns mitjans de comunicació concrets com són les ràdios de proximitat. En la majoria d'entrevistats s'ha detectat una implicació personal en el projecte en què participen, amb la voluntat que la feina que fan sigui de servei per a l'audiència i la societat a la que s'arriba, i en els casos que no és així és per circumstàncies com l'estat econòmic de l'emissora o la pròpia situació professional, en què es voldria tenir unes millors condicions contractuals.

Es pot afirmar que sense el compromís i implicació personal dels que participen a les emissores de ràdio locals catalanes aquests mitjans no podrien realitzar la seva tasca. En la majoria dels casos, les ràdios actuen amb un nombre reduït de professionals, que els obliga a fer múltiples feines i funcions per obtenir resultats satisfactoris i, sovint, a treballar més hores de les que els correspondria. Pel que fa als col·laboradors, que majoritàriament són voluntaris, el compromís personal és inherent al fet de dedicar de forma altruista part del propi temps, que no és el mateix en tots els casos, per poder prendre part d'una emissora de ràdio.

11.3.4 El paper dels estudiants en pràctiques

Tot i que aquesta tesi s'ha centrat en les figures professionals dels treballadors i dels col·laboradors de les ràdios, la investigació ha revelat la presència d'una tercera figura a les emissores que, si bé no contribueix de forma directa en la presa de decisions i en el seu funcionament essencial, sí que n'és part activa perquè en fa possible la programació. Es tracta dels estudiants en pràctiques, persones que estan cursant estudis universitaris o no universitaris en Comunicació i que participen de les ràdios a partir d'un contracte de pràctiques o de formació per millorar els seus coneixements sobre la matèria.

Els estudiants en pràctiques es diferencien dels estudiants que col·laboren a les emissores a part de la seva formació acadèmica, perquè els primers ho fan a través d'una relació regulada entre el mitjà de comunicació i el centre formatiu, que és avaluada al final de l'estada i que forma part del procés d'aprenentatge de l'alumne. En el cas dels estudiants que són a les ràdios per pròpia voluntat, la relació s'estableix entre mitjà i persona, sense que s'hi impliqui cap institució d'ensenyament i no se'n fa cap avaluació al final.

Prop de la meitat de les ràdios de proximitat compten amb el suport d'estudiants en pràctiques, un 47%, i en la major part dels casos, en tenen entre un i tres.⁴⁹¹ També hi ha emissores amb més estudiants, però són menys freqüents, i la ràdio que en té més afirma tenir-ne 10 a la redacció. L'estiu és l'època de l'any en què hi ha més presència d'estudiants en pràctiques a les redaccions, perquè és quan la majoria de treballadors fan vacances i la seva feina és substituïda per aquestes persones.

El fet que siguin alumnes d'estudis universitaris relacionats amb la Comunicació fa que la majoria participin de les ràdios donant suport als serveis informatius o realitzant programes, i que no s'ocupin de tasques de més responsabilitat com pot ser la direcció o l'administració. També hi ha estudiants als departaments tècnics de les ràdios. En aquest cas, es tracta d'alumnes d'ensenyaments no universitaris relacionats amb la imatge i so que estan més interessats en dominar l'apartat tecnològic de les emissores que el programàtic i de continguts.⁴⁹²

Aquests estudiants en pràctiques, doncs, són una figura que també s'ha de tenir en compte quan es dibuixa el perfil professional de les ràdios locals catalanes. Si bé no influeixen en la gestió ni tenen càrrecs de responsabilitat, sí que interactuen amb les altres persones que prenen part de les emissores i serveixen a l'hora de crear continguts, sobretot informatius, que les ràdios ofereixen a les seves audiències.

⁴⁹¹ Concretament, són 57 les emissores de ràdio locals que a l'enquesta han contestat que tenen estudiants en practiques: Ràdio Vilafranca; Papiol FM; Ràdio l'Hospitalet; Ràdio Palafolls; Mataró Ràdio; Ràdio Tordera; RAP 107; Ràdio El Vendrell; Ripollet Ràdio; Ràdio Pineda; Altafulla Ràdio; Ràdio Desvern; Ràdio Ciutat de Badalona; Ràdio Igualada; Ràdio Cubelles; Solsona FM; Ràdio L'Escala; Ràdio Banyoles; Ràdio Granollers; Ràdio Esparreguera; Cugat Ràdio; Ràdio Montblanc; Ràdio Mollet; Ràdio Sant Esteve; Ràdio Sant Feliu; Ràdio Tortosa; Ràdio Ona; Ràdio Cassà; Ràdio Tàrraga; Ràdio Argentona; Ràdio Cornellà; Nova Ràdio Lloret; Ràdio Ribes; Ràdio Caldes; Ràdio Castellar; Ràdio Arenys; Ràdio Manlleu; Ràdio l'Hospitalet de l'Infant; Ràdio Olot; Ràdio Barberà; Ràdio Platja d'Aro; Ràdio Ulldecona; Ràdio Berga; Ràdio Sant Pere i Sant Pau; Ràdio Pista; RàdioSeu; Ràdio Trinitat Vella; EMUN FM Ràdio; Ràdio Palamós; Ràdio Municipal de Terrassa; Ràdio Cabrera de Mar; Ona La Torre; Premià de Dalt Ràdio; Ràdio Martorell; Tarragona Ràdio; Ràdio Castelldefels; Ràdio Joventut.

⁴⁹² A més de les dades que han ofert les enquestes sobre la presència d'estudiants en pràctiques, algunes de les emissores entrevistades per la recerca qualitativa han descrit la importància de la presència d'aquestes estudiants entre les seves files. És el cas, per exemple, de Ràdio Taller Trinitat Vella, on compten amb estudiants en pràctiques provinents d'instituts de secundària que cursen mòduls formatius en imatge i so i que donen suport al departament tècnic de l'emissora.

11.3.5 El servei de les ràdios locals i comarcals segons els seus actors

La descripció del funcionament de les ràdios locals es pot fer també des del punt de vista de les persones que hi participen, i amb la recerca, directors, treballadors i col·laboradors han donat el seu punt de vista sobre el servei que les emissores ofereixen a la societat. Aquesta és una visió que aporta riquesa a la investigació perquè està feta a partir de les persones que tiren endavant els mitjans.

I els protagonistes del funcionament de les ràdios locals i comarcals catalanes coincideixen en què el principal valor que ofereixen aquestes emissores a la seva audiència és la proximitat, tant pels continguts que es tracten com per l'oportunitat d'expressió que donen a l'audiència.

Així, segons els directors, les ràdios locals ofereixen un servei de cohesió als municipis on operen, perquè recullen el que hi passa i ho fan públic, a més d'oferir una via d'expressió i de participació social a la ciutadania. El concepte de servei públic, de fet, és utilitzat per la majoria de responsables de les emissores, que destaquen els serveis informatius com l'eina més important de què disposen les ràdios de proximitat per ser útils a la societat.

Des del punt de vista dels treballadors, la principal aportació de les ràdios a la societat és la informació de proximitat, i donar opció a la ciutadania de saber què passa en el seu entorn més proper. Els col·laboradors, per la seva banda, també destaquen la proximitat temàtica a l'hora d'explicar quin servei donen les ràdios locals i comarcals a la societat. Segons aquesta figura professional, les emissores ofereixen a l'audiència uns temes que no acostumen a aparèixer als mitjans generalistes, a més d'una oferta d'entreteniment única perquè és feta pels mateixos veïns dels municipis.

11.4 Perspectives futures d'estudi

L'estudi sobre la comunicació de proximitat i el mitjà radiofònic es pot fer des de múltiples vessants i punts de vista. En aquesta investigació, s'han ajuntat els dos conceptes i es creu que es pot continuar per aquesta línia en un futur, perquè la recerca sobre la ràdio de proximitat ofereix múltiples visions i possibilitats.

La investigació realitzada a la tesi s'ha centrat en la vessant professional de les ràdios de proximitat, per l'interès que suscitava l'actuació de les figures dels treballadors i dels col·laboradors en el funcionament de les emissores. A partir d'aquí, però s'ha arribat a noves preguntes que s'han obert al llarg de la recerca i que es plantegen a continuació, perquè són línies que es poden seguir en un futur:

- La personalitat d'una emissora de ràdio, més enllà de venir configurada per les persones que hi participen, està marcada per la seva programació (Cebrián Herreros, 1995; Moreno i García, 2004): Quins tipus de programes s'ofereixen, quines formes de graella radiofònica s'utilitzen per distribuir els espais al llarg d'un dia, o si es té en compte la participació de l'audiència en els programes. Aquesta recerca, aplicada a la ràdio de proximitat, permetria conèixer com és el producte que ofereixen aquestes emissores, i es podria comparar amb l'oferta programàtica d'altres modalitats radiofòniques.
- La convergència comunicativa a les emissores de ràdio locals i comarcals és un fenomen que s'ha anat fent present a mesura que les ràdios s'han adaptat a les noves tecnologies i els professionals i col·laboradors han hagut d'adaptar les seves rutines de treball a un nou entorn multimèdia (Merayo Pérez, 1996; Saiz Olmo, 2005). Tot i això, no s'ha aprofundit en la integració digital que ha viscut el sector i l'adaptació a les noves tecnologies, més enllà de demanar a les ràdios a través de l'enquesta si emetien a través d'internet. Per això, aquesta seria una possible via de recerca que es podria aplicar en un futur. Caldria centrar-la, sobretot, en el camp de les ràdios locals, perquè no ha estat explotat anteriorment i aquest estudi ja s'ha fet en altres mitjans de comunicació com la premsa de proximitat (Masip i Micó, 2010a; Masip i Micó, 2010b).
- A l'hora de definir la mostra d'emissores a estudiar s'han escollit aquelles ràdios locals i comarcals que tenen la seva seu social a Catalunya i actuen independentment, sense formar part de cap corporació mediàtica com una cadena, i que són autònomes en el seu funcionament. Així, per ampliar la recerca en un futur es podria estudiar la realitat professional en aquelles ràdios locals i comarcals que formen part de cadenes nacionals o estatals,

per veure si existeixen diferències entre treballadors i col·laboradors, quines tasques fan uns i altres, i quines relacions s'estableixen entre ells.

- A l'hora d'estudiar les figures professionals que fan possibles les emissores de ràdio locals i comarcals, s'ha vist que hi ha una participació tant d'homes com de dones, ja sigui a la direcció, entre els professionals o en els col·laboradors.⁴⁹³ Aquest és un aspecte en què no s'ha aprofundit perquè no era objecte de la recerca, i per això es considera interessant aprofundir en l'estudi sobre el gènere de les persones que fan les emissores de ràdio locals i comarcals. Es podria estudiar, així, quina és la incidència de les dones en el funcionament de les emissores, en quin grau participen de la direcció i les plantilles de professionals, o són col·laboradores de les ràdios. I es podria comparar aquesta realitat amb la de diferents tipus de mitjans –com la premsa o la televisió de proximitat, o les emissores de ràdio d'abast nacional– per veure si la participació de la dona a la ràdio local catalana hi és major o menor i quines funcions hi realitza.

Aquestes són unes línies de recerca futures que podrien servir per aprofundir en el coneixement del sector que s'ha assolit amb la present tesi doctoral. S'ha conegut la feina de treballadors i col·laboradors a les ràdios de proximitat de Catalunya, veient quines tasques ocupen uns i altres, quina és la seva formació o quines relacions s'estableixen entre ells.

I s'ha vist que el factor humà és el fet diferencial que serveix per explicar la realitat de les ràdios locals i comarcals catalanes, ja sigui per la relació entre les persones que hi participen o la proximitat entre emissors i receptors. Les persones que fan les ràdios són les que hi posen el segell identificatiu, i les que donen una riquesa al mitjà que va més enllà del procés periodístic de cercar informacions per transformar-les en notícies i explicar-les a una audiència determinada.

⁴⁹³ De les 32 persones a qui s'han fet entrevistes en profunditat, nou eren dones, un 28% del total (les directores de Ràdio Manlleu, Ràdio Taller Trinitat Vella, Ràdio Delta i RàdioSeu, les treballadores de Cugat Ràdio, Ràdio Manlleu, Ràdio Silenci i Ràdio Seu, i la col·laboradora de RàdioSeu).

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

- AGUINAGA LÓPEZ (de), E. *Periodismo profesión. Estudio para la definición objetiva del profesional del periodismo*. Madrid: Fragua, 1980.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA. *Barcelona Activa*. [Document electrònic]. 2011. <<http://www.barcelonactiva.cat>> [Consulta: 5 de setembre de 2011].
- ANDER-EGG, E. *Técnicas de investigación social*. Buenos Aires: Humanitas, 1989.
- ARIAS RUIZ, A. *Radiofonismo. Conceptos para una radiodifusión española*. Madrid: A. Vasallo, 1964.
- AZNAR, H. “El debate en torno a la utilidad de los códigos deontológicos del periodismo”. *Anàlisi*, 1997, núm. 20, p. 125-144.
- BALSEBRE, A. *El lenguaje radiofónico*. Madrid: Ediciones Cátedra, 2004, 4a ed. —. *La credibilidad de la radio informativa*. Barcelona: Feed-Back, 1994.
- BARATA, F. “La devaluación de la presunción de inocencia en el periodismo”. *Anàlisi*, 2009, núm. 39, p. 217-236.
- BARBEITO VELOSO, M. L.; *et al.* “Políticas radiofónicas de comunicación local. El caso de Catalunya”. [Document electrònic]. *Revista Latina de Comunicación Social*, 1998, núm. 5. Disponible a: <<http://www.ull.es/publicaciones/latina/a/99radio.htm>>. [Consulta: 15 de març de 2009].
- BARBEITO VELOSO, M. L.; PERONA PÁEZ, J. J. “Lo global y lo local. Reflexiones sobre una interacción emergente”. [Document electrònic]. *Revista Latina de Comunicación Social*, 1999, núm. 17. Disponible a: <<http://www.ull.es/publicaciones/latina/a1999hmy/93barbeito.htm>>. [Consulta: 12 de març de 2009].
- BARDOEL, J. *Converging Communications Policies. Developing a new policy framework*. Paper presentat a la IAMCR-Conference, del 26 al 30 de juliol de 1998, Glasgow, Escòcia.
- BARDOEL, J.; DEUZE, M. “Network Journalism: Converging Competences of Media Professionals and Professionalism”. *Australian Journalism Review*, 2001, núm. 23 (2), p. 91-103.
- BASTARDAS, A. *Les Polítiques de la llengua i la identitat a l'era "glocal"*. Barcelona: Generalitat de Catalunya; Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació; Institut d'Estudis Autònoms, 2007.

- BEKKEN, J. "Community Radio at the Crossroads: Federal Policy and the Professionalization of a Grassroots Medium". A: SAKOLSKY, R.; DUNIFER, S. (eds.) *Seizing the Airwaves: A Free Radio Handbook*. San Francisco: A.K. Press, 1998, p. 29-46.
- BEL MALLÉN, J. I. *El derecho a la información local*. Madrid: Editorial Ciencia 3 Distribución, SA, 1990.
- . "La formación, un desafío permanente para la información". A: *Libro Blanco de la Prensa Diaria*. Madrid: AEDE, 2004, p. 292-312.
- BENLLOCH SANZ, P. "Panorama de las relaciones laborales en el tercer sector". *Revista Española del Tercer Sector*, 2007, núm. 7, p. 131-163.
- BERGER, P. L.; KELLNER, H. *La reinterpretación de la sociología*. Madrid: Espasa-Calpe, 1985.
- BERRIO, J. *La comunicació en democràcia. Una visió sobre l'opinió pública*. Bellaterra [etc.]: Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions [etc.], 2000.
- BLESA ALEDO, P. S. "Medios de comunicación y democracia: ¿El poder de los medios o los medios al poder?". [Document electrònic]. *Sphera Publica. Revista de Ciencias Sociales y de la Comunicación*, 2006, núm. 6, p. 87-106. Disponible a: <<http://www.ucam.edu/sphera/06/06.pdf>>. [Consulta: 10 de juliol de 2008].
- BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO. *III Convenio estatal del sector de prensa diaria*, 2008, núm. 304, p. 50905-50920.
- BONET, M. "Qui tem la ràdio local?". *Quaderns del CAC*, 2004, núm. 18, p. 37-42.
- BORJA, J.; CASTELLS, M. *Local y global. La gestión de las ciudades en la era de la información*. Madrid: Taurus, 1997.
- BOROBIO, L. A.; ESTEVE, F.; FERNÁNDEZ DEL MORAL, J. *Áreas de especialización periodística*. Madrid: Fragua, 1998.
- BORRAT, H. "Hacia una teoría de la especialización periodística". *Anàlisi*, 1993, núm. 15, p. 79-84.
- BOSCH, J. L. C.; TORRENTE, D. *Encuestas telefónicas y por correo*. Madrid: CIS (Cuadernos Metodológicos, núm. 9), 1993.
- BOTERO MONTOYA, L. H. "Comunicación política, comunicación pública y democracia, un cruce de caminos". *Global media journal*, 2007, vol. 3, núm. 6, p. 7-18.

- BUSQUET, J. (coord.); MEDINA, A.; SORT, J. *La recerca en comunicació. Què hem de saber? Quins passos hem de seguir?*. Barcelona: Editorial UOC, 2006.
- CALHOUN, C. *Social Theory and the Politics of Identity*. Oxford [etc.]: Blackwell, 1994.
- CANEL, M. J.; PIQUÉ, A. M. "Journalism in emerging democracies: the case of Spain". A: WEAVER, D. H. (ed.). *The Global Journalist: News People around the World*. New Jersey: Hampton Press, 1998, p. 299-319.
- CANTALAPIEDRA, M. J. "Periodistas locales". *Zer: Revista de estudios de comunicación*, 1997, núm. 3, p. 169-182.
- . *La información local en los periódicos de Bizkaia*. Bilbao: Universidad del País Vasco, 1996.
- CANTALAPIEDRA, M. J.; COCA, C.; BEZUNARTEA, O. "La situación profesional y laboral de los periodistas vascos". *Zer: Revista de estudios de comunicación*, 2000, núm. 9, p. 335-355.
- CARO GONZÁLEZ, F. J.; JIMÉNEZ MARÍN, G. "Periodistas: El acceso al mercado laboral". *Ámbitos*, 2006, núm. 15, p. 313-324.
- CARRILLO, M.; et al. *Guia jurídica del periodista*. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya; J. M. Bosch, 1991.
- CASARES, F. "Dret laboral i seguretat social: Règim jurídic del treball professional del periodista". A: CARRILLO, M.; et al. *Guia jurídica del periodista*. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya; J. M. Bosch, 1991, p. 103-132.
- CASERO, A. "El control político de la información periodística". [Document electrònic]. *Revista Latina de Comunicación Social*, 2009, núm. 64. Disponible a: <http://www.revistalatinacs.org/09/art/29_828_47_ULEPIC_C_08/Andreu_Casero.html> [Consulta: 20 de desembre de 2011].
- . "Modelos de relación entre periodistas y políticos: La perspectiva de la negociación constante". *Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, 2008, núm. 14, p. 111-128.
- CASTAÑEDA, L. "Teaching Convergence". [Document electrònic]. *Online Journalism Review*, 2003, núm. 3. Disponible a: <<http://www.ojr.org/ojr/education/1046983385.php>> [Consulta: 20 de desembre de 2011].
- CASTELLS, M. *La era de la Información. Vol. 2*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.

- CEA D'ANCONA, M. A. *Metodología cuantitativa: Estrategias y técnicas de investigación social*. Madrid: Editorial Síntesis, 1998.
- CEBRIÁN HERREROS, M. "Expansión e incertidumbres de la radio". [Document electrònic]. *Telos. Cuadernos de Comunicación e innovación*, 2002, núm. 51. Disponible a: <<http://sociedadinformacion.fundacion.telefonica.com/telos/articulocuaderno.asp?idarticulo=1&rev=51.htm>> [Consulta: 19 de març de 2009].
- . "Globalitat i proximitat (de l'aldea global a l'univers local)". A: *Les ràdios municipals en el llindar del 2000: Congrés de Ràdio Municipal: Barcelona, 4, 5 i 6 de febrer del 2000* / [equip organitzador: Manel Ramon, Margarida Moles, Abel Font, et al.]. Barcelona: Federació d'Organismes i Entitats de Ràdio Local de Catalunya, 2000, p. 27-29.
- . *Información radiofónica: mediación técnica, tratamiento y programación*. Madrid: Síntesis, 2004.
- . *La radio en Internet*. Madrid: La Crujía, 2008.
- . *La radio en la convergencia multimedia*. Barcelona: Gedisa, 2001.
- . *Modelos de radio, desarrollo e innovaciones*. Madrid: Fragua, 2007.
- COLL AMARGÓS, J. "Regions o vegueries: Apunts d'història i política per a un debat d'organització territorial". *Serra d'or portantveu del "Chor Montserratí"*, 2005, núm. 543, p. 30-36.
- COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA. *Estatut del periodista professional*. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, 2000.
- . *Llibre blanc de la professió periodística a Catalunya*. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya; Generalitat de Catalunya, 2006.
- COMAS, E. *Els recursos sonors en els informatius radiofònics* [tesi doctoral]. Barcelona: Universitat Ramon Llull, 2006.
- . *La ràdio en essència. Els sons de la realitat a la ràdio informativa*. Barcelona: Trípod, 2009.
- Conveni Col·lectiu 2005-2009 de Catalunya Ràdio*. [Document electrònic]. Disponible a: <<http://www.sindicatperiodistes.cat/sites/default/files/documents/CC%20Catalunya%20Radio%202005-2009.pdf>> [Consulta: 22 de juliol de 2010].
- Convenio Colectivo Ente Público RTVCLM, TV Autónoma CLM, Radio Autónoma CLM*. [Document electrònic]. Disponible a: <<http://www.sindic>>

- atperiodistes.cat/sites/default/files/documents/CC_RTV_CASTILLA_MANCHA_2008_2011.pdf> [Consulta: 22 de juliol de 2010].
- Convenio Colectivo del Grupo Unión Radio 2006 – 2008*. [Document electrònic]. Disponible a: <<http://www.sindicatperiodistes.cat/sites/default/files/documents/CC%20Grupo%20Union%202006-2008.pdf>> [Consulta: 22 de juliol de 2010].
- Convenio Colectivo de Radio Popular, S.A. - COPE 2004 – 2006*. [Document electrònic]. Disponible a: <<http://www.sindicatperiodistes.cat/sites/default/files/documents/CC%20Grupo%20Union%202006-2008.pdf>> [Consulta: 22 de juliol de 2010].
- CÓPPULO, S. *Com neix COMRàdio: el naixement d'un model nou de xarxa local de ràdio*. Barcelona: Angle Editorial, 2006.
- CORBELLA, J. M.; ROM, J. “Mitjans de comunicació i promoció de la llengua”. A: FRANQUESA, E.; SABATÉ, J. (coords.). *Màrqueting lingüístic i consum*. Barcelona: Trípodos, 2006, p. 123-135.
- COROMINAS, M.; DÍEZ, M.; BERGÉS, L. “Vint anys de ràdios municipals”. *Quaderns del CAC*, 1999, núm. 4, p. 52-57.
- COROMINAS, M.; GUIMERAÀ, J. À.; FERNÁNDEZ, I.; BONET, M. “Polítiques públiques de ràdio i televisió local en l'entorn digital a Espanya (1997-2004)”. *Trípodos*, 2005, núm. Extraordinari, p. 639-650.
- COROMINAS, M.; LLINÉS, M. “La experiencia catalana de radiotelevisión local. Un importante fenómeno social y comunicativo”. *Telos. Cuadernos de Comunicación e innovación*, 1992, núm. 30, p. 125-130.
- CORTÉS, C. E. “La radio digital”. *Revista Latinoamericana de Comunicación Chasqui*, 2005, núm. 089, p. 70-77.
- COSTA, Ll. *La comunicació local*. Barcelona: Editorial UOC, 2009.
- CRISELL, A.; STARKEY, G. “News on local radio”. A: Franklin, B. (ed.). *Local journalism and local media: making the local news*. London; New York: Routledge, 2006, p. 16-26.
- CHANTLER, P.; HARRIS, S. *Local radio journalism*. Oxford: Focal Press, 1997, 2^a ed.
- CHAPARRO ESCUDERO, M. *Radio pública local*. Sevilla: Fragua Editorial, 1998.
- DAHLGREN, P. “Introduction”. A: DAHLGREN, P.; SPARKS, C. (eds.). *Journalism and Popular Culture*. Thousand Oaks, CA: Sage, 1992, p. 1-23.
- . “Media logic in cyberspace: repositioning journalism and its publics”. *Javnost / The Public*, 1996, núm. 3, p. 59-72.

- DE BEER, A. S.; MERRILL, J. (eds.). *Global Journalism: Survey of International Communication*. New York: Longman, 2004, 4^a ed.
- Declaració Universal dels Drets Humans*. [Document electrònic]. Disponible a: <http://www20.gencat.cat/docs/cooperaciocatalana/Continguts/04Normativa/05Legislacio_internacional/Recursos%20legislacio%20internacional/declaracio_dh_cat.pdf> [Consulta: 18 de desembre de 2011].
- DERIEUX, E. *Cuestiones ético-jurídicas de la información*. Pamplona: EUNSA, 1984.
- DEUZE, M. "Journalism and the Web: an analysis of skills and standards in an online environment". *Gazette*, 1999, núm. 61 (5), p. 373-390.
- . "National news cultures: A comparison of Dutch, German, British, Australian, and U.S. journalists". *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 2002, núm. 79, p. 134-149.
- . "What is journalism? Professional identity and ideology of journalists reconsidered". *Journalism*, 2005, vol. 6(4), p. 442-464.
- DÍAZ NOSTY, B.; et al. *La comunicación en Andalucía 1999. Situación y tendencias*. Madrid: Ediciones Tiempo, 1990.
- DOMÈNECH, J. Ll. (coord.). *Diccionari bàsic de la Comunicació*. València: Nau Llibres, 2002.
- DRINOT, R. *Necesidades de formación de las radios locales de Catalunya*. Barcelona: Sindicat de Periodistes de Catalunya, 2001.
- DUNAWAY, D. "Community Radio at the Beginning of the 21st Century: Commercialism vs. Community Power". A: JANKOWSKY, N. W.; PREHN, O. (eds.). *Community Media in the Information Age. Perspectives and Prospects*. Cresskill: Hampton Press, cop. 2002, p. 63-82.
- ESCOBAR ROCA, G. *Estatuto de los periodistas*. Madrid: Tecnos, 2002.
- Estatut dels treballadors*. [Document electrònic]. Disponible a: <http://www.sindicatperiodistes.cat/sites/default/files/documents/L_ESTATUTO_TRABAJADORES_TEXTO_REFUNDIDO_2007.pdf> [Consulta: 16 de gener de 2012].
- ESTRUCH, J. "La perspectiva sociològica". A: CARDÚS, S. (coord.). *La mirada del sociòleg*. Barcelona: UOC/Proa, 1999, p. 13-38.
- FAIRCHILD, C. "Social Solidarity and Constituency Relationships in Community Radio". A: HOWLEY, K. (ed.). *Understanding community media*. Thousand Oaks, California: Sage Publications, 2010, p. 23-31.

- . *Community radio and public culture: being an examination of media access and equity in the nations of North America*. Cresskill: Hampton Press, cop. 2001.
- FARRÀS, A.; LAMELAS, M.; SERRANO, S. *Radiografia de la professió*. [Document electrònic]. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1996. Disponible a: <http://www.periodistes.org/documents_tercer_congres_periodistes_radiografia> [Consulta: 23 de juliol de 2011].
- FAUS, Á. *La radio. Introducción a un medio desconocido*. Madrid: Latina Universitaria, 1974.
- . “Las radios locales en España”. A: LÓPEZ LITA, R.; VILAR MORENO, F.; FERNÁNDEZ BELTRÁN, F. (coords.). *Radio y televisión en el ámbito local*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, Servicio de Publicaciones, 2003, p. 73-82.
- . “Reinventar la radio”. [Document electrònic]. *Revista Latinoamericana de Comunicación Chasqui*, 2001, núm. 74. Disponible a: <<http://chasqui.comunica.org/faus74.htm>> [Consulta: 15 de març de 2009].
- FEDERACIÓ DE RÀDIOS LOCALS DE CATALUNYA. *Federació de Ràdios Locals de Catalunya*. [Document electrònic]. 2011. Disponible a: <<http://www.radiolocal.cat>> [Consulta: 15 de març de 2011].
- . *Llibre blanc de la ràdio local pública*. [Document electrònic]. Barcelona: Federació de ràdios locals de Catalunya, 2008. Disponible a: <<http://www.radiolocal.cat/pub2/>>. [Consulta: 9 de març de 2009].
- FERNÁNDEZ, P. *Estatuto jurídico del profesional de la información: los Colegios Profesionales de periodistas* [tesi doctoral]. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 2010.
- FERNÁNDEZ DEL MORAL, J. (coord.). *Periodismo especializado*. Madrid: Ariel, 2004.
- FERNÁNDEZ OBREGÓN, F. J. “Especialización, futuro del periodismo”. [Document electrònic]. *Revista Latina de Comunicación Social*, 1998, núm. 7. Disponible a: <<http://www.ull.es/publicaciones/latina/a/70obr.htm>> [Consulta: 26 de gener de 2011].
- FIGUERES ARTIGUES, J. M. *La premsa catalana. Apreciació històrica*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1989.

- FONT, P. (coord.). *La premsa comarcal: Actes i debats del 25è aniversari de l'Associació Catalana de Premsa Comarcal (1981-2006)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2007.
- FONT GAROLERA, J. "La Vegueria de l'Alt Ter. Bases històriques i geogràfiques". *Ausa*, 2003, vol. 21, núm. 152, p. 101-141.
- FONT LLOVET, T. "Comunicación local y formas de cooperación". A: DE LA QUADRA-SALCEDO, T. *El régimen jurídico de la comunicación local*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2002, p. 11-38.
- FONTANA, Josep. *La Construcció de la identitat: reflexions sobre el passat i sobre el present*. Barcelona: Base, 2005.
- FONTCUBERTA, M. *La noticia*. Barcelona: Paidós, 1993.
- FORDRE, S.; MEADOWS, M.; FOXWELL, K. *Culture commitment community: the Australian community radio sector*. Brisbane: Griffith University, 2002.
- FRANKLIN, B. (ed.). *Local journalism and local media: making the local news*. London; New York: Routledge, 2006.
- FRANQUESA, E.; SABATÉ, J. (coords.). *Màrqueting lingüístic i consum*. Barcelona: Trípodos, 2006.
- FULLER, L. K. (ed.). *Community media. International perspectives*. New York: Palgrave Macmillan, 2007.
- GARCÍA AVILÉS, J. A. "Estándares profesionales en la convergencia de redacciones multimedia. Hacia una cultura periodística convergente". A: MASIP, P.; ROM, J. (eds.). *Les cruïlles de la comunicació: límits i transgressions. Actes del IV Congrés Internacional Comunicació i Realitat*. Barcelona: Trípodos, 2007, p. 345-357.
- GIDDENS, Anthony. *Sociología*. Madrid: Alianza, 1991.
- GIFREU, J. *Estructura general de la comunicació pública*. Barcelona: Editorial Pòrtic, 1991.
- GIFREU, J. (dir.); COROMINAS, M. (coord.). *Construir l'espai català de comunicació*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1991.
- GIRARD, B. (ed.). *A Passion for radio: radio waves and community*. Montréal [etc.]: Black Rose Books, cop., 1992.
- GRUP DE RECERCA D'INTERACCIONS DIGITALS (GRID-UVic). *El canvi digital als mitjans de proximitat: Les transformacions generades per la introducció de les tecnologies digitals en les redaccions de la premsa comarcal i les ràdio i televisions locals*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2007.

- GUILLAMET, J. *La premsa comarcal. Un model català de periodisme popular*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1983.
- HAKIM, C. *Research design: strategies and choices in the design of social research*. Londres: Routledge, 1994.
- HALL, S. *Questions of cultural identity*. London [etc.]: Sage, 1996.
- HALLETT, L. "Community Radio in Transition: The Challenge of Digital Migration" A: O'NEILL, B. *Digital Radio in Europe. Technologies, industries and cultures*. Bristol; Chicago: Intellect, 2010, p. 173-192.
- HARRISON, S. "Local government public relations and the local press". A: FRANKLIN, B. (ed.). *Local journalism and local media: making the local news*. London; New York: Routledge, 2006, p. 175-188.
- HAUSMAN, C.; BENOIT, P.; O'DONNELL, L. B. *Producción en la radio moderna*. Mèxic D. F. [etc.]: Thomson Learning, cop., 2000.
- HENDY, D. "A Political Economy of Radio in the Digital Age". *Journal of radio studies*, 2000, núm. 7(1), p. 213-234.
- HERBERT, H. *Deciding What's News*. New York: Vintage Books, 1979.
- HOLLANDER, E.; STAPPERS, J. "Community media and community communication". A: JANKOWSKY, N.; PREHN, O.; STAPPERS, J.S. (eds.). *The people's voice: Local radio and television in Europe*. London: John Libbey, 1992, p. 19-30.
- HOWLEY, K. (ed.). *Understanding community media*. Thousand Oaks, California: Sage Publications, 2010.
- . *Community media: People, places, and communication technologies*. London: Cambridge University Press, 2005.
- IGARTUA, J. J.; HUMANES, M. L. *Teoría e investigación en comunicación social*. Madrid: Síntesis, 2004.
- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Institut d'Estadística de Catalunya*. [Document electrònic]. 2011. Disponible a: <<http://www.idescat.cat>> [Consulta: 5 de desembre de 2011].
- IZQUIERDO LABELLA, L. "La extensión del periodismo de bajo coste en la prensa local y sus riesgos". *Textual & Visual Media. Revista de la Sociedad Española de Periodística*, 2010, núm. 3, p. 97-108.
- JANKOWSKI, N. W. "Investigación cualitativa y medios de la comunidad". A: JENSEN, K. B.; JANKOWSKI, N. W. (eds.). *Metodologías cualitativas de investigación en comunicación de masas*. Barcelona: Bosch, 1993, p. 197-210.

- JANKOWSKY, N. W.; PREHN, O. (eds.). *Community Media in the Information Age. Perspectives and Prospects*. Cresskill: Hampton Press, cop., 2002.
- JAURET, P. "Local radio in Western Europe". *Nordicon Review*, 1997, núm. Especial, p. 93-106.
- JONES, D. E. "La globalització comunicativa a Catalunya. Processos i tendències". *Trípodos*, 2003, núm. 14, p. 29-44.
- JONES, E.; HAF, G.; GWENNO, P. "Panorámica de medios de comunicación local en lenguas minorizadas de la Unión Europea". [Document electrònic]. Paper presentat a Tokiko Hedabideak Etorkezunera Begira, Zamudio (Euzkadi), Espanya, 2003. Disponible a: <<http://www.aber.ac.uk/~merwww/images/Zamudio2.pdf>> [Consulta: 29 de setembre de 2009].
- KEITH, M. "El futuro de la radio en el mercado global". A: MARTÍNEZ COSTA, P. (ed.). *Reinventar la radio*. Pamplona: Eunate, 2001, p. 95-105.
- . *The radio station: broadcast, satellite and internet*. Boston [etc.]: Focal Press, 2010.
- KOUCHNER, J. *La Radio locale: mode d'emploi*. Paris: Centre de formation et perfectionnement des journalistes, 1991.
- KOVACH, B.; ROSENSTIEL, T. *The Elements of Journalism*. New York: Crown Publishers, 2001.
- LABIO, A. "La profesión periodística ante los intereses de la estructura informativa. Una aproximación al tema". *Ámbitos*, 2001, núm. 6, p. 81-94.
- LARA, M.; BARATA, F. *Nota(n) roja: la vibrante historia de un género y una nueva manera de informar*. México: Debate, 2009.
- LEGORBURU, J. M. "La gestión de la información local en las cadenas radiofónicas". A: LÓPEZ LITA, R.; VILAR MORENO, F.; FERNÁNDEZ BELTRÁN, F. (coords.). *Radio y televisión en el ámbito local*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, Servicio de Publicaciones, 2003, p. 333-338.
- Les ràdios municipals en el llindar del 2000: Congrés de Ràdio Municipal: Barcelona, 4, 5 i 6 de febrer del 2000* / [equip organitzador: Manel Ramon, Margarida Moles, Abel Font. et al.]. Barcelona: Federació d'Organismes i Entitats de Ràdio Local de Catalunya, 2000.
- LEWIS, P. M. (ed.). *Media for people in cities: a study of community media in the urban context*. Paris: Unesco, 1984.
- LEWIS, P. M.; BOOTH, J. *El medio invisible. Radio pública, privada, comercial y comunitaria*. Barcelona: Paidós, 1992.

- . *The Invisible Medium: Public, Commercial and Community Radio*. Basingstoke: Macmillan, 1989.
- LÓPEZ DE ZUAZO, A. *Diccionario del periodismo*. Madrid: Pirámide, 1981.
- LÓPEZ GARCÍA, X; et al. “El valor social de la información de proximidad”. [Document electrònic]. *Revista Latina de Comunicación Social*, 1998, núm. 7. Disponible a: <<http://www.ull.es/publicaciones/latina/a/68xose.htm>>. [Consulta: 17 de març de 2009].
- . “Estrategias locales en tiempos de globalización”. [Document electrònic]. *Revista Latina de Comunicación Social*, 1999, núm. 21. Disponible a: <<http://www.ull.es/publicaciones/latina/a1999dse/40xose.htm>>. [Consulta: 15 de març de 2009].
- . “La comunicación del futuro se escribe con L de local”. [Document electrònic]. *Revista Latina de Comunicación Social*, 2001, núm. 43. Disponible a: <<http://www.ull.es/publicaciones/latina/2001/latina43julio/31xose.htm>>. [Consulta: 15 de març de 2009].
- . *Desafíos de la comunicación local. Guía para la práctica de la información en los ámbitos de proximidad*. Sevilla [etc.]: Comunicación Social, 2004.
- LÓPEZ GARCÍA, X.; MACIÁ MERCADÉ, J. *Periodismo de proximidad*. Madrid: Síntesis, 2007.
- LÓPEZ VIDALES, N.; ORTIZ SOBRINO, M. Á. “Perfiles profesionales en la radio española. Viejas nomenclaturas, nuevas competencias”. *Telos. Cuadernos de Comunicación e innovación*, 2011 núm. 87, p. 1-10.
- LÓPEZ VILA, C. “La especialización en el periodismo”. *Periodistas*, 1989, núm. 27, p. 6-13.
- LÓPEZ, M. “La radio por Internet: La radio sin fronteras”. [Document electrònic]. *Razón y palabra*, 2006, núm. 49. Disponible a: <<http://www.razonypalabra.org.mx/antiores/n49/bienal/Mesa3/M%F3nicaL%F3pez.pdf>> [Consulta: 12 de març de 2009].
- “Llei 30/2010, del 3 d’agost, de vegueries”. *Diari Oficial de la Generalitat*, 6 de setembre de 2010, núm. 5708.
- MACIÁ MERCADÉ, J. *La comunicación regional y local*. Madrid: Editorial Ciencia 3 Distribución, SA, 1993.
- MACLUHAN, M. *La comprensión de los medios como las extensiones del hombre*. México: Editorial Diana, 1969.

- MARTÍ, J. M. “L’oferta radiofònica a Catalunya, entre la maduresa i la crisi”.
Quaderns del CAC, 2004, núm. 18, p. 31-26.
- . *De la idea a l’antena. Tècniques de programació radiofònica*. Barcelona: Pòrtic, 2000.
- . *La ràdio a Catalunya. Estructura del sistema radiodifusor català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1996.
- MARTÍ, J. M.; MONCLÚS, B. *Informe sobre la ràdio a Catalunya 2010*. Bellaterra: Observatori de la Ràdio a Catalunya, Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2011.
- MARTÍN MARTÍN, F. *Diccionario de Comunicación Corporativa e Institucional y Relaciones Públicas*. Madrid: Editorial Fragua, 2004.
- MASIP, P.; MICÓ, J. Ll., et al. *Els reptes de la regulació en l’era de la convergència mediàtica*. Barcelona: Consell de l’Audiovisual de Catalunya, 2010b.
- . “Internet, el català i el consum”. A: FRANQUESA, E.; SABATÉ, J. (coords.). *Màrqueting lingüístic i consum*. Barcelona: Trípod, 2006, p. 137-160.
- . “Spanish TV productions goes digital: Impact on journalistic routines, workflow and newsroom organization”. A: McKERCHER, C.; MOSCO, V. (eds.). *Knowledge workers in the information society*. Lanham: Lexington Books, cop. 2007, p. 117-132.
- . (coords.). *La convergència comunicativa a la premsa local i comarcal. Noves perspectives per a la informació*. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Premsa Comarcal, 2010a.
- McDEVITT, M.; GASSAWAY, B. M.; PEREZ, F. G. “The making and unmaking of civic journalists: Influences of professional socialization”. *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 2002, núm. 79, p. 87-100.
- McNAIR, B. *The sociology of Journalism*. London: Routledge, 2003.
- MERAYO PÉREZ, A. “Tecnología e información en la radio española de fin de siglo”. *Zer: Revista de estudios de comunicación*, 1996, núm. 1, p. 93-108.
- . *Para entender la radio: Estructura del sistema informativo radiofónico*. Salamanca, Publicaciones Universidad Pontificia, 1992.
- MESEGUER CONESA, Á. *La radio del siglo XXI. Un medio interactivo*. Madrid: EuroEditios, cop., 2009.
- MICÓ, J. Ll.; MASIP, P.; et al. “Periodistas polivalentes en la prensa de proximidad. Una tendencia (casi) inevitable en Cataluña”. *Textual & Visual Media: Revista de la Sociedad Española de Periodística*, 2010, núm. 3, p. 151-166.

- MIRALLES CASTELLANOS, A. M. "Siete retos de los medios locales". A: IV ENCUESTRO REGIONAL ANDINO FELAFACS. Arequipa, septiembre 28, 29 y 30 de 2005.
- MONTORO FRAGUAS, A. *Participación política y espacio público audiovisual: las emisiones políticas en el sistema público mediático*. Murcia: Nausicaä, 2006.
- MORAGAS (de), M.; COROMINAS, M. *La comunicació local a Catalunya (1975-1988). Espais de comunicació i participació democràtica*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1988.
- MORAGAS (de), M.; GARITAONANDÍA, C.; LÓPEZ, B. (eds.). *Televisión de proximidad en Europa*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la UAB, 1999.
- MORAGAS (de), M.; DOMINGO, D.; LÓPEZ, B. "Internet and Local Communications: First Experiences in Catalonia". A: JANKOWSKY, N.; PREHN, O. (eds.) *Community media in the information age*. New Jersey: Hampton Press, 2002, p. 293-313.
- MORAGAS, (de) M. i COROMINAS, M. "Spain, Catalonia: Media and democratic participation in local communication". A: JANKOWSKY, N.; PREHN, O.; STAPPERS, J.S. (eds.). *The people's voice: Local radio and television in Europe*. London: John Libbey, 1992, p. 186-197.
- MORENO, E.; GARCÍA, A. "La identidad de la emisora en el mercado: la programación como imagen de marca". A: MARTÍNEZ-COSTA, P.; MORENO, E. (coords.). *Programación radiofónica. Arte y técnica de diálogo entre la radio y su audiencia*. Barcelona: Ariel, 2004, p. 141-159.
- MORLEY, D.; ROBINS, K. *Spaces of identity*. Routledge: Londres, 1995.
- MOSCO, V. "Knowledge Workers of the World! Unite?". *Communication, Culture & Critique*, 2008, vol. 1, núm. 1, p. 105-115.
- MOSCO, V.; McKERCHER, C; HUWS, U. (eds.). *Getting the message: communications workers and global value chains*. London: Analytica Publications, 2010.
- MOSCO, V.; McKERCHER, C. "Convergence Bites Back: Labour Struggles in the Canadian Communication Industry". *Canadian Journal of Communication*, 2006, núm 31 (3), p. 733-751.
- MURELAGA IBARRA, J. "El trabajo del periodista de radio". *Revista Latinoamericana de Comunicación Chasqui*, 2004, núm. 088, p. 46-55.

- NERONE, J.; BARNHURST, K. G. "News form and the media environment: a network of represented relationships". *Media Culture Society*, 2003, núm. 25, p. 111-124.
- NIETO, A. *La empresa informativa* Barcelona: Ariel, 2000.
- NORBERG, E. G. *Programación radiofónica: estrategias y tácticas*. Madrid: IORTV, 1998.
- OBSERVATORI DE LA RÀDIO A CATALUNYA. *Observatori de la Ràdio a Catalunya*. [Document electrònic]. 2011. Disponible a: <<http://www.l-obsradio.org>> [Consulta: 15 de març de 2011].
- O'NEILL, B. *Digital Radio in Europe. Technologies, industries and cultures*. Bristol; Chicago, 2010.
- ORTEGA, F.; HUMANES, M. L. *Algo más que periodistas. Sociología de una profesión*. Barcelona: Ariel, 2000.
- ORTIZ, M. A.; CUESTA, J. *La radio digital: nuevos perfiles profesionales*. Madrid: IORTV, 2004.
- PANIAGUA, J. M.: "El dominio de lo global en los medios locales". A: LÓPEZ, R.; FERNÁNDEZ, F. i DURÁN, Á. *La prensa local y la prensa gratuita*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, 2002, p. 577-584.
- PAULUSSEN, S.; HEINONEN, A.; DOMINGO, D.; QUANDT, T. "Doing It Together: Citizen Participation In The Professional News Making Process". *Observatorio (OBS*) Journal*, 2007, núm. 3, p. 131-154.
- PAVLIK, J. *Journalism and New Media*. New York: Columbia University Press, 2001.
- PAVLIK, J. V.; MORGAN, G.; HENDERSON, B. "Information Technology: Implications for the Future of Journalism and Mass Communication Education". *Journalism and Mass Communication Education: 2001 and Beyond*, 2001, p. 16-20.
- PERALTA MAS, Miquel. "Primer la raó, després la tècnica". *Trípodos*, 2007, núm. 21, p. 217-220.
- PERONA, J. J. "Edu-webs radiofónicas: experiencias españolas de educación en medios". *Comunicar*, 2009, núm. 33, p. 107-114.
- . "Oferta programàtica". A: *Actes del primer Congrés de la Ràdio a Catalunya*. Barcelona: Societat Catalana de Comunicació, 1996, p. 145-161.
- PETIT TORRES, E. E. "El cambio tecnológico en el modelo de producción radial". *Opción*, 2003, núm. 40, p. 118-140.

- PETRUS, A. *Estudi comparat sobre voluntariat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social, 1991.
- PRADO, E. "La creatividad popular en las ondas". *Germinal*, 1985, núm. 3, p. 18-20.
- PRICE-DAVIES, E.; TACCHI, J. *Community Radio in a Global Context: A Comparative Analysis*. Report for the Community Media Association (CMA). Sheffield: CMA, 2001.
- QUIVY, R.; VAN CAMPENHOUDT, L. *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Empresa editorial Herder, 1997.
- RANDALL, D. *El periodista universal*. Madrid: Siglo XXI, 2008.
- REAL, E. "Periodistas sin identidad profesional: puntualizaciones al proyecto para un futuro Estatuto". *Ámbitos*, 2006, núm. 15, p. 333-361.
- REDFERN, B. *Local radio*. London: Focal Press, 1978.
- RELATS CASAS, V. "Radio en catalán: consolidación y expansión". *Catalònia cultura*, 1988, núm. 7, p. 26-28.
- RENNIE, E. *Community media. A global introduction*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield, cop. 2006.
- RICO, M. A. "Perfiles del noticiario radiofónico". *Cuadernos hispanoamericanos*, 2002, núm. 630, p. 21-24.
- RODRIGO ALSINA, M. *Teorías de la comunicación. Ámbitos, métodos y perspectivas*. Bellaterra [etc.]: UAB [etc.], 2001.
- RODRÍGUEZ ANDRÉS, R. "Características socio-demográficas y laborales de los periodistas españoles e índice de satisfacción profesional". *Ámbitos*, 2003, núm. especial 9-10, p. 487-504.
- RODRIGUEZ MONTIEL, E.; RICAÑO, D. Á. "La Radio sin Fronteras". [Document electrònic]. *Revista Razón y palabra*, 2001, núm. 21. Disponible a: <<http://www.razonypalabra.org.mx/antiores/n21/icom/erodrig.html>> [Consulta: 12 de març de 2009].
- ROVIRA TARRAGÓ, J. "L'organització territorial: un debat etern de solució impossible". *Activitat Parlamentària*, 2010, núm. 23, p. 29-33.
- RUBERT DE VENTÓS, X. *Catalunya: de la identitat a la independència*. Barcelona: Empúries, 1999.
- SABATÉ, J. *La publicitat en català*. Barcelona: Paidós, 1999.
- SABÉS TURMO, F. *La radio y la televisión local en Aragón*. Lleida: Editorial Milenio, 2002.

- SAIZ OLMO, J. *Periodismo de radio. De los estudios al ciberespacio*. València: Universidad Cardenal Herrera-CEU, 2005.
- SAN EUGENIO, J. *Teoria i mètodes per a marques de territori*. Barcelona: Editorial UOC, 2011.
- SÁNCHEZ-TABERNERO, A. *Dirección estratégica de empresas de comunicación*. Madrid: Cátedra, 2000.
- SANTOS, F. *Periodistas*. Madrid: Temas de Hoy, 1995.
- SANTOYO CAAMAL, M. L. “Perspectivas del periodismo local frente a la globalización: Exploran periódicos y periodistas nuevas formas de pervivencia en la mundialización informativa”. [Document electrònic]. *Razón y palabra*, 2006, núm. 49. Disponible a: <<http://www.razonypalabra.org.mx/antiores/n49/bienal/Mesa%201/Mirna%20Leticia%20Santoyo%20P%20LOCAL.pdf>> [Consulta: 17 de març de 2009].
- SCHMITZ WEISS, A.; DOMINGO, D. “Innovation processes in online newsrooms as actor-networks and communities of practice”. *New Media Society*, 2010, núm. 12, p.1156-1171.
- SCHOLL, A. “Sampling journalists”. *Communications*, 1996, núm. 21 (3), p. 331-343.
- SCOLARI, C. A.; MICÓ, J. Ll.; NAVARRO GÜERE, H.; PARDO KUKLINSKI, H. (Grup de Recerca d'Interaccions Digitals. GRID). *Nous perfils professionals de l'actual panorama informatiu, audiovisual i multimèdia de Catalunya*. Vic: Eumogràfic, 2006.
- SCOLARI, C. A.; NAVARRO GÜERE, H.; PARDO KUKLINSKI, H.; MICÓ, J. Ll. “Nous perfils professionals i polivalència del periodista a Catalunya”. *Quaderns del CAC*, 2008, núm. 27, p. 113-122.
- “Sentència 336/2009, d'11 de maig, Rec 3704/07”, del Tribunal Suprem. [Document electrònic d'accés restringit].
- SHAW, H. “The Online Transformation: How the Internet is Challenging and Changing Radio”. A: O'NEILL, B. *Digital Radio in Europe. Technologies, industries and cultures*. Bristol; Chicago, 2010, p. 215-236.
- SIERRA BRAVO, R. *Técnicas de investigación social. Teoría y ejercicios*. Madrid: Paraninfo, 1995, 10^a ed.
- SOLÀ, S. *El mapa radiofònic de la comarca d'Osona* [treball de recerca]. Barcelona: Universitat Ramon Llull. Facultat de Comunicació Blanquerna, 2009.

- SOLÀ, S.; MICÓ, J. Ll.; PERALTA, M. "Operation and social participation in a radio local model". *Radio Evolution*. ECREA 2011. Braga, 14-16 de setembre de 2011.
- SOLÀ, S.; MICÓ, J. Ll.; PERALTA, M. "Funcionamiento y estructura de un modelo radiofónico de proximidad". III Congrés Internacional de la Asociación Española de Investigación de la Comunicación. AE-IC 2012 "Comunicación y riesgo". Tarragona, 18-20 de gener de 2012.
- STEVENS, J. "Backpack Journalism is Here to Stay". [Document electr nic]. *Online Journalism Review*, 2002, núm. 2. Disponible a: <<http://www.ojr.org/ojr/workplace/1017771575.php>>. [Consulta: 10 de desembre de 2011].
- TAMARIT, A. *Periodistas locales*. Madrid: Fragua Comunicación, 2006.
- TAPIA FERNÁNDEZ, J. *Noticias por la radio recuerdo y calidad*. Barcelona: Manuel Company, Editores [etc.], 1994.
- TAYLOR, S. J.; BOGDAN, R. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación. La búsqueda de significados*. Barcelona [etc.]: Paidós, 1992.
- Texto articulado del VIII Convenio Colectivo Interprovincial para la Empresa Pública de la Radio y Televisión de Andalucía y sus sociedades filiales, Canal Sur Radio, S.A., Canal Sur TV., S.A. y sus trabajadores/a*. [Document electr nic]. Disponible a: <http://www.sindicatperiodistes.cat/sites/default/files/documents/CC_VIII_Canal%20Sur20072009.pdf> [Consulta: 22 de juliol de 2010].
- Texto refundido del XVI Convenio Colectivo de RTVE*. [Document electr nic]. Disponible a: <<http://graficas.cnt.es/convenios/RTVE/XVIRTVE.pdf?coleccion=indilex&id=2005/06001&txtlen=858>> [Consulta: 22 de juliol de 2010].
- THOMAS, P. "Alternative communications: problems and prospects". *Media Asia*, 1993, núm. 20 (2), p. 63-65.
- THOMAS, P. N.; NAIN, Z. (ed.). *Who owns the media?: global trends and local resistances*. Penang: Southbond; London i New York: Zed Books; London: WACC, 2002.
- THOMPSON, J. B. *Los media y la modernidad: Una teoría de los medios de comunicación*. Barcelona: Paidós, 1998, 2^a ed.
- TIEVANT, S.; CHAGUIBOFF, J. et al. *Les radios de proximité: acteurs, produits, publics et vie locale*. Paris: La Documentation française, 1986.

- TOMÁS FRUTOS, J. *Estudio, análisis e interpretación de la formación de los periodistas (El caso de Murcia)* [tesi doctoral]. Murcia: Universidad de Murcia, 2009.
- TOURAINÉ, A. *Los mass media: ¿Un nuevo foro político o destrucción de la opinión pública?*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació, 1996.
- TRESSERRAS, J. M.; MARÍN, E. *El regne del subjecte. Per una teoria materialista de la comunicació social*. Barcelona: Editorial El Llamp, 1987.
- TUÑÓN, A. "Tendències del periodisme dels noranta". *Anàlisi*, 2003, núm. 15, p. 77-78.
- VAN GINNEKEN, J. *Understanding Global News: A Critical Introduction*. London: Sage, 1997.
- VERGARA, E. "Medios de comunicación y globalización: ¿destrucción o reconstrucción de identidades culturales?". *Anàlisi*, 2006, núm. 33, p. 95-105.
- VICHÉ, M. *Animación, sistema de comunicación (redes de comunicación y TV locales)*. Barcelona: Grup Dissabte, 1991.
- VITTET-PHILIPPE, P.; CROOKES, P. *Local radio and regional development in Europe*. Manchester: The European Institute for the Media, etc., 1983.
- WEAVER, D. H. (ed.). *The Global Journalist: News People around the World*. New Jersey: Hampton Press, 1998.
- WENGER, E. *Communities of Practice, Learning, Meaning and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
- WHITE, R. A. "A Systemic View of Communication Ethics". *European Journal of Communication*, 1995, vol. 10, núm. 4, p. 441-451.
- WIMMER, R. D.; DOMINICK, J. R. *La investigación científica de los medios de comunicación. Una introducción a sus métodos*. Barcelona: Bosch cop., 1996.
- WOLF, M. *La investigación de la comunicación de masas*. Barcelona: Ediciones Paidós, 1991.
- WOLF, M. *Los efectos sociales de los media*. Barcelona: Paidós, 1994.
- WOLTON, D. *Salvemos la comunicación. Aldea global y cultura. Una defensa de los ideales democráticos y la cohabitación mundial*. Barcelona: Gedisa Editorial, 2006.

ANNEXOS

Annex 1:**Emissores a les quals s'ha enviat l'enquesta**

Nom de l'emissora	Comarca
Alt Pirineu i Aran	
RàdioSeu	l'Alt Urgell
Ràdio Suert	l'Alta Ribagorça
Ràdio Les	la Val d'Aran
Barcelona	
Canal 20 Ràdio Olèrdola	l'Alt Penedès
Ràdio Vilafranca	l'Alt Penedès
Ràdio Sant Sadurní	l'Alt Penedès
Ràdio Gelida	l'Alt Penedès
Ona Bitlles	l'Alt Penedès
Sarroca Ràdio	l'Alt Penedès
Ràdio Mediona	l'Alt Penedès
Ràdio Foix	l'Alt Penedès
Ràdio Cornellà	el Baix Llobregat
Ràdio Esparreguera	el Baix Llobregat
Ràdio Molins	el Baix Llobregat
Olesa Ràdio	el Baix Llobregat
Ràdio Sant Andreu	el Baix Llobregat
Ràdio Sant Esteve	el Baix Llobregat
Ràdio Sant Vicenç	el Baix Llobregat
Ràdio Desvern	el Baix Llobregat
Papiol FM	el Baix Llobregat
Ràdio l'Hospitalet	el Baix Llobregat
Prat Ràdio	el Baix Llobregat
Ràdio Abrera	el Baix Llobregat
Ràdio Martorell	el Baix Llobregat
Ràdio Castelldefels	el Baix Llobregat
Ràdio Corbera	el Baix Llobregat
Ràdio Cervelló	el Baix Llobregat
Ràdio Despí	el Baix Llobregat
Ràdio Estudi Esplugues	el Baix Llobregat
Ràdio Sant Feliu	el Baix Llobregat
Ràdio Pallejà	el Baix Llobregat
Ràdio Sant Boi	el Baix Llobregat
Ràdio Ciutat de Badalona	el Barcelonès
Ràdio Taller Trinitat Vella	el Barcelonès
Ona de Sants-Montjuïc	el Barcelonès
Ràdio Ciutat Vella	el Barcelonès
Ràdio Pomar	el Barcelonès

Sants 3 Ràdio	el Barcelonès
Districte 9 Ràdio	el Barcelonès
Radio Kanal Barcelona	el Barcelonès
Ràdio Clot Televisió Sant Martí	el Barcelonès
Alternativa Barcelona	el Barcelonès
Ràdio Bonanova	el Barcelonès
Ràdio Gràcia	el Barcelonès
Ràdio Nou Barris	el Barcelonès
Ràdio Unió	el Barcelonès
Gramma Ràdio	el Barcelonès
Ràdio Sant Martí	el Barcelonès
Ràdio Cubelles	el Garraf
Ràdio Maricel	el Garraf
Ràdio Ribes	el Garraf
Canal Blau Ràdio	el Garraf
Ràdio Argentona	el Maresme
Ràdio Canet	el Maresme
Ràdio Pineda	el Maresme
Vilassar de Dalt Ràdio	el Maresme
Vilassar Ràdio	el Maresme
Mataró Ràdio	el Maresme
Ràdio Palafolls	el Maresme
Ràdio Tordera	el Maresme
Ràdio Sant Vicenç	el Maresme
Ràdio Arenys	el Maresme
Ràdio Premià de Mar	el Maresme
Ràdio Cabrera	el Maresme
Premià de Dalt Ràdio	el Maresme
Ràdio Calella	el Maresme
Ona Malgrat	el Maresme
Ràdio Tiana	el Maresme
Ràdio Litoral	el Maresme
Ràdio Llaneres	el Maresme
Ràdio Arenys de Munt	el Maresme
Ràdio Santa Susanna	el Maresme
Ràdio Caldetes	el Maresme
Ràdio Vallalta	el Maresme
Ràdio Sant Cebrià	el Maresme
Cerdanyola Ràdio	el Vallès Occidental
Matadepera Ràdio	el Vallès Occidental
Montcada Ràdio	el Vallès Occidental
Ràdio Ripollet	el Vallès Occidental
Ràdio Rubí	el Vallès Occidental
Cugat Ràdio	el Vallès Occidental
Ràdio Castellar	el Vallès Occidental

Ràdio Barberà	el Vallès Occidental
Terrassa FM	el Vallès Occidental
Ràdio Santa Perpètua	el Vallès Occidental
Ràdio Sabadell	el Vallès Occidental
Ràdio Palau de Plegamans	el Vallès Occidental
Ràdio Vila	el Vallès Occidental
Hostafrancs Ràdio	el Vallès Occidental
Ràdio Sant Quirze	el Vallès Occidental
Ràdio Granollers	el Vallès Oriental
Ràdio Mollet	el Vallès Oriental
Ràdio Montornès	el Vallès Oriental
Ràdio Paretts (RAP 107 FM)	el Vallès Oriental
Punt 7 Ràdio Sant Celoni	el Vallès Oriental
Ràdio Silenci	el Vallès Oriental
Ràdio Caldes	el Vallès Oriental
Ràdio Vilamajor	el Vallès Oriental
Ràdio La Llagosta	el Vallès Oriental
Ràdio L'Ametlla	el Vallès Oriental
Ràdio Vitamènia	el Vallès Oriental
Radio Vallromanes	el Vallès Oriental
Ona Codinenca	el Vallès Oriental
Ràdio Cardedeu	el Vallès Oriental
Catalunya Central	
Ràdio Igualada	l'Anoia
Ràdio Nova	l'Anoia
Ràdio Capellades	l'Anoia
Ràdio Piera	l'Anoia
Ràdio Masquefa	l'Anoia
Ràdio Altiplà	l'Anoia
Bruc Ràdio	l'Anoia
Montbui Ràdio	l'Anoia
Ràdio Balsareny	el Bages
Navàs Ràdio	el Bages
Ràdio Santpedor	el Bages
Ràdio Sant Fruitós	el Bages
Ràdio Sallent	el Bages
Ràdio Cardona	el Bages
Ràdio Moià	el Bages
Ràdio Vilomara	el Bages
Ràdio Sant Joan	el Bages
Ràdio Súria	el Bages
Ràdio Zenit	el Bages
Ràdio Sant Salvador	el Bages
Ràdio Puig-reig	el Berguedà

Ràdio Berga	el Berguedà
Ràdio Ona	Osona
Ràdio Vic	Osona
Ràdio Manlleu	Osona
Ràdio Roda	Osona
Ràdio Pista	Osona
Ràdio Taradell	Osona
Ràdio Voltregà	Osona
El 9 FM	Osona
Solsona FM	el Solsonès
Ràdio Pinós	el Solsonès
Girona	
Ràdio l'Escala	l'Alt Empordà
Ràdio Vila-sacra	l'Alt Empordà
Ràdio Cabanes	l'Alt Empordà
Ràdio Cap de Creus	l'Alt Empordà
Ràdio Vilafant	l'Alt Empordà
Ràdio Castelló	l'Alt Empordà
Ona Vilamalla	l'Alt Empordà
Ràdio Mar d'Amunt	l'Alt Empordà
Ràdio Sant Feliu	el Baix Empordà
Ràdio Platja d'Aro	el Baix Empordà
Capital Ràdio	el Baix Empordà
Ràdio Palamós	el Baix Empordà
Ràdio Begur	el Baix Empordà
Ràdio Santa Cristina	el Baix Empordà
Ràdio Montgrí	el Baix Empordà
Ràdio Palafrugell	el Baix Empordà
Ràdio La Bisbal	el Baix Empordà
Ràdio Les Planes	la Garrotxa
Ràdio Olot	la Garrotxa
Ràdio Besalú	la Garrotxa
Bas Ràdio	la Garrotxa
Ràdio La Vall	la Garrotxa
Ràdio 90	la Garrotxa
Ràdio La Veu de Sant Joan	la Garrotxa
Llagostera Ràdio	el Gironès
Ràdio Cassà	el Gironès
Ràdio Sarrià de Ter	el Gironès
Ràdio Vilablareix	el Gironès
Ràdio Celrà	el Gironès
Ràdio Quart	el Gironès
Ràdio Salt	el Gironès
Ràdio Sant Gregori	el Gironès

Ràdio Banyoles	el Pla de l'Estany
Nova Ràdio Lloret	la Selva
La Ràdio Activitat	la Selva
Ràdio Sant Hilari	la Selva
Ràdio Sant Julià - Bonmatí	la Selva
Caldes FM - L'Altell	la Selva
Ràdio DOS 84	la Selva
Ràdio Blanes	la Selva
Ràdio Arbúcies	la Selva
La Veu de Sant Joan	el Ripollès
Ràdio Ripoll	el Ripollès
Live FM	el Ripollès
Lleida	
Ràdio Les Borges	les Garrigues
Ràdio Arbeca	les Garrigues
Ràdio Juneda	les Garrigues
Ràdio Balaguer	la Noguera
Ràdio Vacalgorges	la Noguera
Ràdio Artesa	la Noguera
Vallfogona Ràdio	la Noguera
Ràdio Foradada	la Noguera
Ponts Ràdio	la Noguera
Ràdio Ponent	el Pla d'Urgell
Ràdio Torregrossa	el Pla d'Urgell
Ràdio Alfarràs	el Segrià
EMUN FM Ràdio	el Segrià
Alpicat Ràdio	el Segrià
Ràdio Pardinyes	el Segrià
Ràdio Almacelles	el Segrià
Ràdio Macot	el Segrià
Ràdio Tàrrega	l'Urgell
Ràdio Sió	l'Urgell
Ràdio Bellpuig	l'Urgell
Camp de Tarragona	
Ona Valls FM	l'Alt Camp
Ràdio Aiguamúrcia	l'Alt Camp
Ràdio El Pla	l'Alt Camp
Alcover Ràdio	l'Alt Camp
Ràdio Cambrils	el Baix Camp
Ràdio L'Hospitalet de l'Infant	el Baix Camp
Punt 6 Camp	el Baix Camp
Ràdio La Selva	el Baix Camp
Ona Riudoms	el Baix Camp
Ràdio El Vendrell	el Baix Penedès

Ràdio Cunit	el Baix Penedès
Ràdio Arboç	el Baix Penedès
Calafell Ràdio	el Baix Penedès
Domenys Ràdio	el Baix Penedès
Ràdio Banyeres	el Baix Penedès
Ràdio Bellvei	el Baix Penedès
l'Espluga FM Ràdio	la Conca de Barberà
Ràdio Montblanc	la Conca de Barberà
Ràdio Falset	el Priorat
Ràdio Altafulla	el Tarragonès
Roda de Barà Ràdio	el Tarragonès
Constantí Ràdio	el Tarragonès
Radio Sant Pere i Sant Pau	el Tarragonès
Ona La Torre	el Tarragonès
Tarragona Ràdio	el Tarragonès
Ràdio El Morell	el Tarragonès
Ràdio Costa Creixell	el Tarragonès
Ràdio la Canonja	el Tarragonès
Terres de l'Ebre	
Ràdio Delta	el Baix Ebre
Ràdio Tortosa	el Baix Ebre
Antena Aldaia	el Baix Ebre
La Cala Ràdio	el Baix Ebre
Antena Caro	el Baix Ebre
Ràdio Camarles	el Baix Ebre
Ràdio Ulldecona	el Montsià
Ràdio Joventut	el Montsià
La Plana Ràdio	el Montsià
Amposta Ràdio	el Montsià
Ràdio Ràpita	el Montsià
Alcanar Ràdio	el Montsià
Ràdio Flix- La Veu de Flix	la Ribera d'Ebre
Ràdio Móra la Nova	la Ribera d'Ebre
Ràdio Gandesa	la Terra Alta
Ràdio Batea	la Terra Alta

Annex 2:**Emissores que han respost l'enquesta**

Nom de l'emissora	Comarca
Alt Pirineu i Aran	
Ràdio Seu FM	l'Alt Urgell
Barcelona	
Canal 20 Ràdio Olèrdola	l'Alt Penedès
Ràdio Vilafranca	l'Alt Penedès
Ràdio Sant Sadurní	l'Alt Penedès
Ràdio Cornellà	el Baix Llobregat
Ràdio Esparreguera	el Baix Llobregat
Ràdio Molins	el Baix Llobregat
Olesa Ràdio	el Baix Llobregat
Ràdio Sant Andreu	el Baix Llobregat
Ràdio Sant Esteve	el Baix Llobregat
Ràdio Sant Vicenç	el Baix Llobregat
Ràdio Desvern	el Baix Llobregat
Papiol FM	el Baix Llobregat
Ràdio l'Hospitalet	el Baix Llobregat
Prat Ràdio	el Baix Llobregat
Ràdio Abrera	el Baix Llobregat
Ràdio Martorell	el Baix Llobregat
Ràdio Castelldefels	el Baix Llobregat
Ràdio Ciutat de Badalona	el Barcelonès
Ràdio Taller Trinitat Vella	el Barcelonès
Ona Sants-Montjuïc	el Barcelonès
Ràdio Cubelles	el Garraf
Ràdio Maricel	el Garraf
Ràdio Ribes	el Garraf
Canal Blau Ràdio	el Garraf
Ràdio Argentona	el Maresme
Ràdio Canet	el Maresme
Ràdio Pineda	el Maresme
Vilassar de Dalt Ràdio	el Maresme
Vilassar Ràdio	el Maresme
Mataró Ràdio	el Maresme
Ràdio Palafolls	el Maresme
Ràdio Tordera	el Maresme
Ràdio Sant Vicenç	el Maresme
Ràdio Arenys	el Maresme
Ràdio Premià de Mar	el Maresme
Ràdio Cabrera	el Maresme

Premià de Dalt Ràdio	el Maresme
Cerdanyola Ràdio	el Vallès Occidental
Matadepera Ràdio	el Vallès Occidental
Montcada Ràdio	el Vallès Occidental
Ràdio Ripollet	el Vallès Occidental
Ràdio Rubí	el Vallès Occidental
Cugat Ràdio	el Vallès Occidental
Ràdio Castellar	el Vallès Occidental
Ràdio Barberà	el Vallès Occidental
Terrassa FM	el Vallès Occidental
Ràdio Santa Perpètua	el Vallès Occidental
Ràdio Granollers	el Vallès Oriental
Ràdio Mollet	el Vallès Oriental
Ràdio Montornès	el Vallès Oriental
Ràdio Paret (RAP 107 FM)	el Vallès Oriental
Punt 7 Ràdio Sant Celoni	el Vallès Oriental
Ràdio Silenci	el Vallès Oriental
Ràdio Caldes	el Vallès Oriental
Ràdio Vilamajor	el Vallès Oriental
Catalunya Central	
Ràdio Igualada	l'Anoia
Ràdio Nova	l'Anoia
Ràdio Balsareny	el Bages
Navàs Ràdio	el Bages
Ràdio Santpedor	el Bages
Ràdio Sant Fruitós	el Bages
Ràdio Sallent	el Bages
Ràdio Puig-reig	el Berguedà
Ràdio Berga	el Berguedà
Ràdio Ona	Osona
Ràdio Vic	Osona
Ràdio Manlleu	Osona
Ràdio Roda	Osona
Ràdio Pista	Osona
Ràdio Taradell	Osona
Ràdio Voltregà	Osona
Solsona FM	el Solsonès
Girona	
Ràdio l'Escala	l'Alt Empordà
Ràdio Vila-sacra	l'Alt Empordà
Ràdio Cabanes	l'Alt Empordà
Ràdio Cap de Creus	l'Alt Empordà
Ràdio Sant Feliu	el Baix Empordà
Ràdio Platja d'Aro	el Baix Empordà

Capital Ràdio	el Baix Empordà
Ràdio Palamós	el Baix Empordà
Ràdio Begur	el Baix Empordà
Ràdio Les Planes	la Garrotxa
Ràdio Olot	la Garrotxa
Ràdio Besalú	la Garrotxa
Bas Ràdio	la Garrotxa
Llagostera Ràdio	el Gironès
Ràdio Cassà	el Gironès
Ràdio Sarrià de Ter	el Gironès
Ràdio Vilablareix	el Gironès
Ràdio Banyoles	el Pla de l'Estany
Nova Ràdio Lloret	la Selva
Ràdio Activitat	la Selva
Ràdio Sant Hilari	la Selva
Ràdio Sant Julià - Bonmatí	la Selva
Caldes FM - L'Altell	la Selva
La Veu de Sant Joan	el Ripollès
Ràdio Ripoll	el Ripollès
Lleida	
Ràdio Les Borges	les Garrigues
Ràdio Balaguer	la Noguera
Ràdio Vacalgorges	la Noguera
Ràdio Artesa	la Noguera
Ràdio Ponent	el Pla d'Urgell
Ràdio Alfarràs	el Segrià
EMUN FM Ràdio	el Segrià
Ràdio Tàrrrega	l'Urgell
Camp de Tarragona	
Ona Valls FM	l'Alt Camp
Ràdio Cambrils	el Baix Camp
Ràdio l'Hospitalet de l'Infant	el Baix Camp
Ràdio El Vendrell	el Baix Penedès
Ràdio Cunit	el Baix Penedès
l'Espluga FM Ràdio	la Conca de Barberà
Ràdio Montblanc	la Conca de Barberà
Ràdio Falset	el Priorat
Ràdio Altafulla	el Tarragonès
Roda de Barà Ràdio	el Tarragonès
Constantí Ràdio	el Tarragonès
Radio Sant Pere i Sant Pau	el Tarragonès
Ona La Torre	el Tarragonès
Tarragona Ràdio	el Tarragonès

Terres de l'Ebre	
Ràdio Delta	el Baix Ebre
Ràdio Tortosa	el Baix Ebre
Ràdio Uldecona	el Montsià
Ràdio Joventut	el Montsià
Ràdio Flix- La Veu de Flix	la Ribera d'Ebre
Ràdio Móra la Nova	la Ribera d'Ebre

Annex 3:**Questionari de les enquestes**

1. Nom de l'emissora:
2. Població:
3. Titularitat:
 - pública
 - privada
4. Any de fundació de l'emissora:
5. Freqüència d'emissió per FM:
6. Àmbit de cobertura:
 - municipal
 - comarcal
 - altres:
7. Pàgina web:
8. Emet per Internet:
 - sí
 - no
9. Tipus de programació:
 - generalista
 - especialitzada (radiofórmula musical)
 - mixta entre generalista i radiofórmula musical
10. Té serveis informatius propis:
 - sí
 - no
11. Quants treballadors amb contracte hi ha a l'emissora:
12. Aquests treballadors amb contracte, quines tasques desenvolupen?
Especifiqueu el nombre de treballadors que hi ha en cada secció.
 - direcció
 - administració
 - serveis informatius
 - realització de programes
 - departament comercial
 - departament tècnic
 - altres (informàtica, neteja...)

13. Hi ha treballadors amb estudis universitaris en Comunicació?
- sí
- no
14. Si la resposta és afirmativa, assenyaleu-ne el nombre en la seva àrea de treball:
- direcció
- administració
- serveis informatius
- realització de programes
- departament comercial
- departament tècnic
- altres (informàtica, neteja...)
15. Hi ha treballadors amb altres estudis universitaris?
- sí
- no
16. Si la resposta és afirmativa, assenyaleu-ne el nombre en la seva àrea de treball:
- direcció
- administració
- serveis informatius
- realització de programes
- departament comercial
- departament tècnic
- altres (informàtica, neteja...)
17. Hi ha treballadors amb formació en Comunicació no universitària (cicles formatius de grau superior...)?
- sí
- no
18. Si la resposta és afirmativa, assenyaleu-ne el nombre en la seva àrea de treball:
- direcció
- administració
- serveis informatius
- realització de programes
- departament comercial
- departament tècnic
- altres (informàtica, neteja...)

19. Els treballadors de la ràdio treballen exclusivament a l'emissora? (En cas de resposta negativa, respongui la pregunta 17)
- sí
- no
20. A més de treballar a la ràdio, on ho fan?
- en altres mitjans de comunicació
- fora de l'àmbit de la comunicació
21. Els treballadors de la ràdio fan una única feina a l'emissora o en fan més d'una?
- en fan només una
- fan més d'una feina
22. Encara que el treballador faci una única feina, la porta a terme exclusivament en un departament de la ràdio o pot ser útil en diferents funcions?
- fa una sola feina
- pot treballar en diferents apartats o seccions
23. Quants col·laboradors té l'emissora:
24. Dels col·laboradors, quants cobren i quants no:
- cobren
- no cobren
25. Els col·laboradors que cobren, quines feines desenvolupen? Indiqueu el nombre de col·laboradors per a cada variant:
- direcció
- administració
- serveis informatius
- realització de programes
- departament comercial
- departament tècnic
- altres (informàtica, neteja...)
26. Els col·laboradors que no cobren, quines feines desenvolupen? Indiqueu el nombre de col·laboradors per a cada variant:
- direcció
- administració
- serveis informatius
- realització de programes
- departament comercial
- departament tècnic
- altres (informàtica, neteja...)

27. Hi ha col·laboradors amb estudis universitaris en Comunicació?

sí

no

Indiqueu-ne el nombre.

28. En cas afirmatiu, indiqueu el seu nombre a l'àrea de treball:

direcció

administració

serveis informatius

realització de programes

departament comercial

departament tècnic

altres (informàtica, neteja...)

29. Hi ha col·laboradors amb altres estudis universitaris?

sí

no

Indiqueu-ne el nombre.

30. En cas afirmatiu, indiqueu la seva àrea de treball:

direcció

administració

serveis informatius

realització de programes

departament comercial

departament tècnic

altres (informàtica, neteja...)

31. Hi ha col·laboradors amb formació en Comunicació no universitària (cicles formatius de grau superior...)?

sí

no

Indiqueu-ne el nombre.

32. En cas afirmatiu, indiqueu la seva àrea de treball:

direcció

administració

serveis informatius

realització de programes

departament comercial

departament tècnic

- ___ altres (informàtica, neteja...)
33. Els col·laboradors reben alguna formació radiofònica des de l'emissora? (En cas afirmatiu, respongueu les preguntes 34 i 35)
- ___ sí
- ___ no
34. Quina?
35. Quan?
- ___ a l'inici de la seva estada a l'emissora
- ___ de forma continuada durant la seva estada a la ràdio
36. L'emissora té estudiants en pràctiques o becaris?
- ___ sí
- ___ no
37. Quants?
38. Els estudiants en pràctiques o becaris, quines tasques fan? Indiqueu-ne el nombre per a cada variant.
- ___ administració
- ___ serveis informatius
- ___ realització de programes
- ___ departament comercial
- ___ departament tècnic
- ___ altres (informàtica, neteja...)

Annex 4:

Qüestionari d'entrevistes en profunditat als directors de ràdios locals

. Nom i cognoms de la persona entrevistada:
. Càrrec:
. Dia de l'entrevista:
. Hora:
. Lloc:

1. Quina és la seva formació acadèmica?
2. Quina és la seva experiència en el sector de la comunicació?
 - Hi havia treballat abans?
 - On?
 - Quants anys?
3. Quina és la seva experiència en el sector de les emissores de ràdio locals?
 - Hi havia treballat abans?
 - Quants anys?
4. Quina és la seva experiència en l'empresa que dirigeix actualment?
 - Des de quan hi treballa?
 - Quines feines havia fet prèviament?
5. Podria descriure les tasques que porta a terme a l'emissora?
6. Rep algun tipus de formació continuada per part de l'empresa?
 - Per quin motiu?
7. Com funciona l'emissora de ràdio que dirigeix?
 - Quina és la distribució jeràrquica de les feines?
 - Quins avantatges creu que aporta el model de funcionament de la seva emissora? I quins inconvenients presenta?
 - Quina és la relació de l'emissora amb la seva audiència i les principals agents de l'actualitat? Els tenen en compte?
 - Rep pressions polítiques de les administracions a l'hora de fer la seva feina, per exemple, en la selecció de notícies o temes que es tracten als programes?
 - Estan condicionats econòmicament per factors externs, com un pressupost municipal? Com afecta això al funcionament de l'emissora?

8. Quin domini té de la tecnologia que s'aplica a la feina que fan?
9. Quines són les seves aspiracions professionals?
 - Està bé amb aquesta feina o té intenció de canviar-la? Per què?
10. Quina és la seva implicació personal amb l'emissora?
 - S'identifica amb el projecte de l'emissora que dirigeix i amb el municipi, comarca o altra àrea geogràfica on està ubicada?
 - Quina és la seva vocació, responsabilitat i compromís amb l'emissora?
11. Quin servei creu que donen, des de l'emissora que dirigeix, a la comunitat?
12. Quina relació té amb les altres figures professionals de l'emissora?
13. Quines tasques i continguts fan els treballadors?
14. Quines tasques i continguts fan els col·laboradors?
15. Quina és la seva situació laboral?
 - Cobra per la feina?
 - Quant cobra?
 - Com cobra?
 - Per quin concepte?
16. Quines són les peculiaritats de dirigir un equip humà que, en molts casos, no és professional?
17. Com es gestiona un grup humà d'aquestes característiques, on una part de la gent hi participa de forma altruista i no remunerada?
18. Què es pot exigir professionalment a algú que no cobra per la seva feina?
19. Com queden el rigor, la veracitat i l'exactitud en mans de gent que té molt bona voluntat però que no són professionals?
20. Té experiència prèvia en la direcció d'equips humans?
 - En quin sentit afecta aquesta experiència a la seva tasca actual com a directiu d'una emissora?

Annex 5:

Qüestionari d'entrevistes en profunditat als treballadors de ràdios locals

- . Nom i cognoms de la persona entrevistada:
- . Càrrec:
- . Dia de l'entrevista:
- . Hora:
- . Lloc:

1. Quina és la seva formació acadèmica?
2. Quina és la seva experiència en el sector de la comunicació?
 - Hi havia treballat abans?
 - On?
 - Quants anys?
3. Quina és la seva experiència en el sector de les emissores de ràdio locals?
 - Hi havia treballat abans?
 - Quants anys?
4. Quina és la seva experiència en l'empresa en la que treballa actualment?
 - Des de quan hi treballa?
 - Quines feines havia fet prèviament?
5. Podria descriure les tasques que porta a terme a l'emissora?
6. Rep algun tipus de formació continuada per part de l'empresa?
 - Per quin motiu?
7. Com funciona l'emissora de ràdio en què treballa?
 - Quina és la distribució jeràrquica de les feines?
 - Quins avantatges creu que aporta el model de funcionament de la seva emissora? I quins inconvenients presenta?
 - Quina és la relació de l'emissora amb la seva audiència i les principals agents de l'actualitat? Els tenen en compte?
 - Rep pressions polítiques de les administracions a l'hora de fer la seva feina, per exemple, en la selecció de notícies o temes que es tracten als programes?
 - Estan condicionats econòmicament per factors externs, com un pressupost municipal? Com afecta això al funcionament de l'emissora?

8. Quin domini té de la tecnologia que s'aplica a la feina que fan?
9. Quines són les seves aspiracions professionals?
 - Està bé amb aquesta feina o té intenció de canviar-la? Per què?
10. Quina és la seva implicació personal amb l'emissora?
 - S'identifica amb el projecte de l'emissora on treballa i amb el municipi, comarca o altra àrea geogràfica on està ubicada?
 - Quina és la seva responsabilitat, compromís i vocació amb l'emissora?
11. Quin servei creu que donen, des de l'emissora en què treballa, a la comunitat?
12. Quina relació té amb les altres figures professionals de l'emissora?
13. Quines tasques i continguts fan els directius?
14. Quines tasques i continguts fan els col·laboradors?
15. Quina és la seva situació laboral?
 - Cobra per la feina?
 - Quant cobra?
 - Com cobra?
 - Per quin concepte?
16. Quines són les seves rutines i pràctiques de treball?

Annex 6:

Qüestionari d'entrevistes en profunditat als col·laboradors de ràdios locals

- . Nom i cognoms de la persona entrevistada:
- . Càrrec:
- . Dia de l'entrevista:
- . Hora:
- . Lloc:

1. Quina és la seva formació acadèmica?
2. Quina és la seva experiència en el sector de la comunicació?
 - Hi havia participat abans?
 - On?
 - Quants anys?
3. Quina és la seva experiència en el sector de les emissores de ràdio locals?
 - Hi havia participat abans?
 - Quants anys?
4. Quina és la seva experiència en l'empresa en la que col·labora actualment?
 - Des de quan hi col·labora?
 - Quines feines havia fet prèviament?
5. Podria descriure les tasques que porta a terme a l'emissora?
6. Rep algun tipus de formació continuada per part de l'empresa?
 - Per quin motiu?
7. Com funciona l'emissora de ràdio en què col·labora?
 - Quina és la distribució jeràrquica de les feines?
 - Quins avantatges creu que aporta el model de funcionament de la seva emissora? I quins inconvenients presenta?
 - Quina és la relació de l'emissora amb la seva audiència i les principals agents de l'actualitat? Els tenen en compte?
 - Rep pressions polítiques de les administracions a l'hora de fer la seva feina, per exemple, en la selecció de notícies o temes que es tracten als programes?
 - Estan condicionats econòmicament per factors externs, com un pressupost municipal? Com afecta això al funcionament de l'emissora?

8. Quin domini té de la tecnologia que s'aplica a la feina que fan?
9. Quines són les seves aspiracions professionals?
 - Està bé amb aquesta col·laboració o té intenció de canviar-la? Per què?
10. Quina és la seva implicació personal amb l'emissora?
 - S'identifica amb el projecte de l'emissora i amb el municipi, comarca o altra àrea geogràfica en el que participa?
 - Quina és la seva responsabilitat, compromís i vocació amb l'emissora?
11. Quin servei creu que donen, des de l'emissora en què col·labora, a la comunitat?
12. Quina relació té amb les altres figures professionals de l'emissora?
13. Quines tasques i continguts fan els directius?
14. Quines tasques i continguts fan els treballadors?
15. Quina és la seva situació laboral?
 - Cobra per la col·laboració?
 - Quant cobra?
 - Com cobra?
 - Per quin concepte?
16. Per què col·labora en una emissora de ràdio local?
17. Què creu que li aporta?
18. I què creu que aporta vostè a la societat col·laborant en una ràdio?

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1	Emissores locals públiques i privades	192
Figura 2	Cobertura de les emissores.....	193
Figura 3	Ràdios que emeten per internet	194
Figura 4	Oferta programàtica de les emissores.....	195
Figura 5	Emissores amb serveis informatius propis	195
Figura 6	Participació de treballadors i col·laboradors a les emissores	199
Figura 7	Treballadors a les ràdios locals (en percentatges)	200
Figura 8	Dedicació exclusiva dels treballadors a les emissores	204
Figura 9	Ocupació dels treballadors fora de les emissores	205
Figura 10	Col·laboradors a les ràdios locals (en percentatges).....	207
Figura 11	Remuneració dels col·laboradors.....	208
Figura 12	Col·laboradors remunerats (en percentatges).....	209
Figura 13	Col·laboradors no remunerats (en percentatges).....	210
Figura 14	Formació oferta per les emissores als col·laboradors	213
Figura 15	Moment de formació dels col·laboradors	214
Figura 16	Presència d'estudiants en pràctiques a les emissores	216
Figura 17	Estudiants en pràctiques a les ràdios locals (en percentatges).....	217
Figura 18	Ocupació dels treballadors dins la pròpia emissora	231

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1 Entrevistes en profunditat.....	48
Taula 2 Presència de treballadors en els diferents departaments de la ràdio (en nombre d'emissores)	224
Taula 3 Presència de col·laboradors remunerats en els diferents departaments de la ràdio (en nombre d'emissores)	238
Taula 4 Presència de col·laboradors no remunerats en els diferents departaments de la ràdio (en nombre d'emissores).....	238
Taula 5 Presència de treballadors amb estudis universitaris en Comunicació en els diferents departaments de la ràdio (en nombre d'emissores)	243
Taula 6 Presència de treballadors amb altres estudis universitaris en els diferents departaments de la ràdio (en nombre d'emissores)	243
Taula 7 Presència de treballadors amb estudis en Comunicació no universitaris en els diferents departaments de la ràdio (en nombre d'emissores)	243
Taula 8 Presència de col·laboradors amb estudis universitaris en Comunicació en els diferents departaments de la ràdio (en nombre d'emissores)	248
Taula 9 Presència de col·laboradors amb altres estudis universitaris en els diferents departaments de la ràdio (en nombre d'emissores)	248
Taula 10 Presència de col·laboradors amb estudis en Comunicació no universitaris en els diferents departaments de la ràdio (en nombre d'emissores) ..	248
Taula 11 Presència d'estudiants en pràctiques en els diferents departaments de les ràdios (en nombre d'emissores)	250

Universitat Ramon Llull

Aquesta Tesi Doctoral ha estat defensada el dia ____ d _____ de 2012

al Centre _____

de la Universitat Ramon Llull

davant el Tribunal format pels Doctors sotasignants, havent obtingut la qualificació:

President/a

Vocal

Secretari/ària

Doctorand/a
